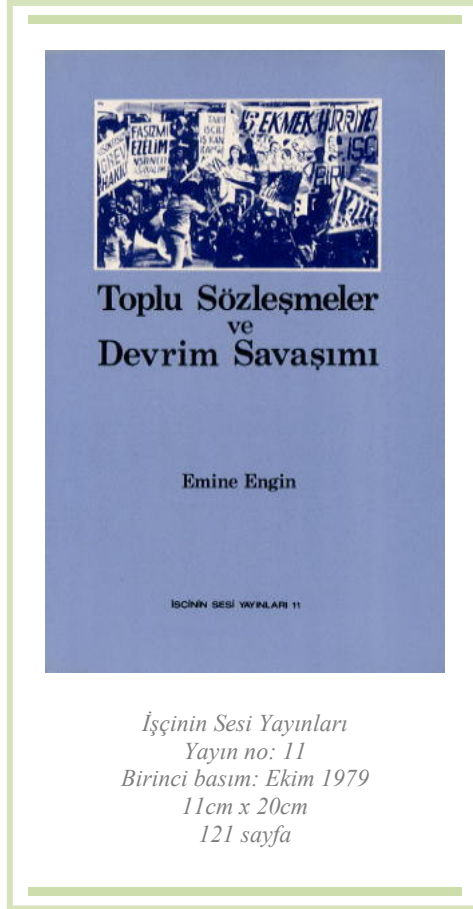

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKÊREN HEMÛ WELATAN YEKBIN!

TOPLU SÖZLEŞMELER VE DEVİRİM SAVAŞIMI

Emine Engin

İÇİNDEKİLER

Önsöz	3
Giriş.....	8
1. Genel Durum.....	10
1. 1. Türkiye Nereden Nereye Gelmiştir?	10
1. 2. Bunalım – Savaşım – Kazanım Bağı	11
1. 3. Faşizmin Siyasal Ekonomisi “Özveri” Üstüne Kuruludur.....	14
2. Oportünizm	19
1. 1. TKP ve Oportünizm.....	19
2. 2. Oportünistler Devrimden Korkuyorlar	22
2. 3. Toplu Sözleşmeler ve Oportünizm	23
3. Toplu Sözleşmelerde Devrimci Tutum	28
3. 1. Gerçekçi İstem Nedir?	28
3. 2. İstemlerimiz Neler Olmamalıdır?	34
3. 3. İstemlerimiz Neler Olmalıdır?	36
3. 4. Toplumsal Gelişmenin Bayrağını Endüstri Proletaryası Taşıyor	39
3. 5. İstemlerimizi Almak için Ne Yapmalıyız?	42
4. Sonsöz.....	46
EK 1: <i>Savaş Yolu</i> 'nun 22. Sayısında Çıkan Yazı	47
Toplu Sözleşme Döneminde Bazı Sağ ve “Sol” Saldırıları Üzerine	47
Sağ'dan Gelen Çarpıtmalar.....	48
“Sol” Saldırı Korosunda Yeni Bir Ses	49
Toplu Sözleşmelerle Düzen Değiştirme Hayalleri!	49
İşçi Sınıfına Güvensizlik.....	49
“Sol”dan Sağa	50
EK 2: Bibliyografya.....	51

ÖNSÖZ

Emine yoldaşımın bu kitabına önsöz yazmak çok güzel bir görev. Bir kez, tüm haberler gösteriyor ki oportünistler ve ortacı oportünistler Emine yoldaşın yazılarına çok kızıyorlarmış. Leninci ideolojik çizgiyi savundukları halde ortacı yöntemlerden henüz tam anlamıyla sıyrılmamış yoldaşlar da çok telaşlanıyorlarmış.

Emine yoldaşın dili hırçındır. Başka nasıl olabilir? Söyleyecek şeyi olan ve söylediğinin doğruluğuna tüm varlığıyla inanan komünistin dili ancak böyle olur. Oportünizm halkımızın geleceği ile oynuyor. İdeolojik savaşım yerine ise her çeşit Leninizm'e düşman yöntemi getiriyor. Leninizm hırçın bir ideolojidir; siyasetiyle, taktiğiyle, diliyle hırçındır. Oportünizme karşı derin sınıfsal bir kinle doludur.

Önsöz yazmayı güzel bir görev yapan asıl önemli neden kitabın içeriğidir. Her çeşit kesimsel, yerel, küçük, büyük, her çeşit savaşımı ana savaşla, devrimle bağlama, hiçbir zaman ana hedefi gözden kaçırmama gibi doğru bir Leninci ilke vardır. Bu ilkeyi temcit pilavı gibi yinelenmek kolaydır ama yaşam somutunda uygulamak zordur, gerçekten zor bir sanattır. *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı* işte bu zor görevi başarıyla yerine getiren bir kitaptır. Toplu sözleşmeler gibi somut bir savaşım odağı ile devrim için savaşım arasındaki derin diyalektik bağı, hem de çok anlaşılır bir dille gösterebilmiştir. *Savaş Yolu*'nun imzasız yazarlarını kızgın demire değmişçesine yerlerinden zıplatacaktır.

Söz *Savaş Yolu*'ndan açılmışken oradan sürdürelim. Emine yoldaşımın kitabına önsöz yazmayı güzel ve zevkli bir görev yapan bir başka yön de, "toplular sözleşmelere ilişkin gerçekçi istem" konusunda *Atılım*, *Savaş Yolu* ve *İşçinin Sesi* arasında hararetli bir tartışmanın gidiyor olmasıdır. Emine yoldaşın fikirlerinin ve oportünistlerin daha iyi anlaşılabilmesi için bu tartışma üstünde biz de biraz duracağız.

Önce *Atılım* Ağustos 1979 sayısında, "toplular sözleşmelere ilişkin gerçekçi istemler" konusunda görüşlerini şöyle ortaya koydu:

"... istemlerin gerçekçiliğinde ölçü burjuvazinin ne kadar verebileceğini değil, işçi sınıfının *ne kadar alacak güçte* olduğudur. Bu da İşçi sınıfının, sınıf sendikalarının savaşım kararlılığına, hazırlığına ve örgütsel gücüne bağlıdır.

O halde yapılacak iş, tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesini işleterek *işçilerin gerçek istemlerini* saptamak, bunları alabilmek için de çok yönlü hazırlıklara girmektir." (abç).

Ardından Emine yoldaş, 15 Ağustos 1979 tarihli *İşçinin Sesi*'ndeki "Toplu Sözleşmelerde Kül Yutmayacağız" adlı yazısında bu yanlış görüşü şöyle yanıtladı:

"...Gerçekçi istemin burjuvazinin verebileceğiyle bir ilgisi olmadığı gibi, 'kazanılabirlik', 'elde edilebilirlik', 'alınabilirlik' gibi ölçütlerle de bir ilgisi yoktur. Neyle ilgisi olduğunu şimdi görelim.

Lenin şöyle diyor: 'Eğer biz, bir istemin 'uygulanabilirliğinden' onun genel olarak *toplumsal gelişmenin çıkarlarına* değil de, ekonomik ve siyasal koşulların o

günkü durumuna uygunluğunu anlıyorsak bu tamamen yanlış bir ölçüttür' (abç) (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.4, s.248).

İşte gerçekçi istemin Leninci anlamda tek ölçütü genel olarak, *toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygunluktur*. Gerçekçi istem ne burjuvazinin verebileceği ne işçi sınıfının o gün için alabileceği ile kısıtlıdır.

Peki, işçi sınıfının, 'toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygun' yani 'gerçekçi' istemleri ne olabilir? Bir ülkede o günkü ekonomik gelişmenin, üretim güçleri gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği *tüm* olanaklardan işçi sınıfının yararlanabilmesi isteği, toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygun istektir. Niteliksiz işgücü değerinin karşılığı olan asgari ücret, 'toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygun' (yani gerçekçi) istemlerin *en alt düzeyidir*.

Bugün Türkiye'de niteliksiz işgücü değerinin karşılığı olan asgari ücret, günde en az 1200 TL'dir. Bu, her yönüyle gerçekçi bir istemdir. Öyle de değil, gerçekçi istemin *en alt* sınırıdır. Öyleyse *Atılım* neden 'işçilerin alabileceği kadar', ya da 'işçilerin gerçek istemlerini saptamak' gibi sözler yerine gerçekçi istemin bu EN ALT düzeyini savunmuyor?"

Bunun ardından *Savaş Yolu*, 22. sayısında, "Toplu Sözleşme Döneminde Bazı Sağ ve 'Sol' Saldırıları Üzerine" adlı bir yazı yayınladı. Bu yazının tamamını elimizdeki kitabın sonundaki ekte bulacaksınız. Biz bu yazının iki bölümü üzerinde duracağız. Birinci olarak üstünde durduğumuz bölüm şöyle diyor:

"İşçinin Sesi'nin yazı yazmayı çok seven ama Marksist-Leninist bilimin temellerini kavramış olmaktan çok uzak yazarları gerçekçi istemin toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygun istek olduğunu, bunun ise 'bir ülkede o günkü ekonomik gelişmenin, üretim güçleri gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği tüm olanaklardan işçi sınıfının yararlanabilmesi isteği' olduğunu söylüyorlar. (İşçinin Sesi, Sayı: 101, s.3) İki satır aşağıda ise 'Bugün Türkiye'de asgari ücret en az 1200 TL olmalıdır. Bu her yönüyle gerçekçi bir istemdir' deniyor.

Tüm olanaklardan işçi sınıfının yararlanması gerçeğini, bu genel geçer bilimsel gerçeği aynen alıp toplu sözleşmelere uygulamaya kalkarsan ve bunu yaparken sorunu bilimselliği kendiliğinden menkul matematiksel yöntemlerle rakam saptamaya indirersen komik olur.

Bir kere toplu sözleşmeler burjuvaziyle işçi sınıfı arasında bir pazarlıktır. Lenin'in benzer konularda belirttiği gibi, bir 'uzlaşma' masasıdır.

İkincisi, toplu sözleşmeler düzeni değiştirme araçları değildir. Sosyalist toplumun özelliklerini toplu sözleşme hedefi yapmanın adına ne denir? Yazar, iki satır aşağıda '1200 TL gerçekçi bir istemdir' diyor. Kendi yaptığı tanımlamayı kullanırsak, işçilerin eline 1200 ya da 1800 lira (yani ayda net 20-30 bin lira) geçerse, işçiler 'üretim güçlerini gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği tüm olanaklardan yararlanabilecek'lerdir. Yazar, burjuvazi bu kadar veremez diyor. Hiç kuşkusuz olmasın, eğer işçiler böyle bir önyargıya kapılıp ta biz her olanaktan yararlanıyoruz, savaşıma gerek kalmadı diyecek olsalar sınıf savaşımını bırakacak olsalar, burjuvazi fazlasını da verir gereğinde."

Genel olarak bu yanıt ve özel olarak da bu bölüm oportünist bilimsel namus olamayacağı gerçeğinin bundan böyle klasik bir örneği olacaktır. *Savaş Yolu*'nun yazı yazmayı hiç sevme-

yen ama Marksçı–Leninci bilimin temellerini çok iyi kavradıkları için yazmadan edemeyen yazarları hem Leninci gerçekçi istem anlayışını, hem *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini çarpıtıyorlar.

Savaş Yolu gerçekçi istem anlayışını çarpıtıyor. Gerçekçi isteme “alnabilirlik” ölçütünü koyuyor. Sonra da diyor “toplu sözleşmeler bir uzlaşma masasıdır”. O zaman soralım: Alnabilirlik diye bir ölçüt getirerek neden siz daha masaya oturmadan istemleri uzlaştırıyorsunuz?

Gerçekçi istemlerin ölçütünün *Atılım* ve *Savaş Yolu*'nun işçilere inandırmak istedikleri gibi “alnabilirlik”le, “kazanılabilirlik”le uzak yakın ilgisi yoktur. Hangi tarafın neyi kazanabileceği, *önceden* belli olmaz. Lenin'in deyişiyle, düşman (yani burjuvazi) bizim saldırımızın tüm şiddetini etinde duymadan ve de biz onun saldırısını aynı biçimde duymadan, yani savaşa çıkmadan, *sokağa çıkmadan*, işçi sınıfının neyi alabilecek güçte olduğunu bilemeyiz. Kimin ne denli güçlü olduğu asıl olarak sokakta belli olur.

Savaş Yolu hem uzlaşmacı bir gerçekçi istem anlayışı savunuyor, hem de *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini çarpıtıyor.

İşçinin Sesi, bir, genel olarak gerçekçi istem çerçevesi çiziyor. Bunu “üretim güçlerinin gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği tüm olanaklardan yararlanmak” diye koyuyor. Ve bu genel çerçeveyi hiç de kapitalizmle sınırlamıyor. Genel çerçeveyi çizdikten sonra *İşçinin Sesi* somut olarak toplu sözleşmelere geliyor ve kapitalizmde bile gerçekleştirilecek bir istem koyuyor: “İş gücü değerinin karşılığı” diyor. Bunun da gerçekçi istemlerin *en alt* düzeyi olduğunu vurguluyor. *Savaş Yolu*, büyük bir çarpıtmayla, *İşçinin Sesi*, “işgücü değeri alınrsa, tüm nesnel olanaklardan da yararlanılmış olur” diyormuş gibi gösteriyor.

Savaş Yolu bu çarpıtmayı yapabilmek için zorunlu olarak bir de “unutkanlık” yapıyor. İşgücü değerini istemenin gerçekçi istemlerin *en alt* düzeyi olduğu fikrini *İşçinin Sesi*'nden aktarmayı “unutuyor”. *İşçinin Sesi*'nin defalarca altını çizerek, büyük harflerle vurguladığı “en alt” sözleri *Savaş Yolu*'nda aktarılmıyor. Unutulmuş!

Leninciler “işgücü değerinin karşılığını almak” diyor, *Savaş Yolu*, “sosyalist toplumun özelliklerini toplu sözleşme hedefi yapmanın adına ne denir?” diyor. Böylece işçi sınıfı bilimini ne denli bildikleri de ortaya çıkıyor. Bu yazarlar herhalde öyle bir sosyalizm düşlüyorlar ki o sosyalizmde işgücü alınıp satılan bir meta olmaya devam edecek. Ne diyelim, işçi sınıfımızı Allah bu yazarların eline düşürmesin diyelim.

Asgari ücret bugün ayda net 15–20,000 TL çevresinde olmalıdır saptamasına karşı söyledikleri, “bilimselliği kendinden menkul matematik yöntemlerle rakam saptama”ya kalkışın “komik olursun” sözlerini yanıtlamanın gereği yok. Ucuz bir demagoji. Siz önce bir hesaplayın, koyun ortaya kendi rakamınızı, sonra bizim bilim dışı matematik yöntemimizi gösterin, öyle konuşalım. Bunları yapmadıkça asıl komik olan sizsiniz. Türkiye devrimci hareketi bu çeşit *demagogluğu* geride bırakalı çok oluyor.

Savaş Yolu'ndaki yazının üstünde duracağımız ikinci bölümüne gelince, onu da önce birlikte okuyalım:

“İşçinin Sesi yazarları toplu sözleşmelerdeki istemlerin tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesinin işletilmesiyle ve işçi sınıfının ne kadar alacak güçte olduğunun dikkate alınmasıyla saptanmasına karşı çıkıyorlar. İşçilerin toplu sözleşme istemlerini kendileri saptamak istiyorlar. Hatta saptamışlar bile. Diyolar ki, ‘bugün asgari ücret 1,200 TL olmalıdır ve toplu sözleşmelerde bu esas alınarak talepte bulunulmalıdır. Burjuvazi bu istemi karşılayacak durumda değildir. İşçi-

ler bunu kararlı bir şekilde isterlerse o zaman devrim olur'. Bu nedenle de 1,200 TL istemeyen her işçi, her sendika oportünist, devrim kaçağı olup çıkıyor.

(...)

Yazar kendisini toplu sözleşme istemlerini saptamada yetkili gördüğü için, tabanın katılımını gereksiz görüyor. Ona göre taban burjuva propagandasının yaydığı önyargıların kurbanı durumunda ve hakkını istemeyi bilmiyor, az istemeye eğilimli. Üstelik bu genellemeler Maden–İş gibi üyelerini bilinçlendirmede büyük rol almış bir sendikanın üyeleri için yüzü aşkın işyerinde çalışan işçilerin istemlerinin kolektif bir şekilde ve sendikanın öncülüğünde saptanması söz konusuysen yapıyor. Böylece hem Maden–İş sendikası ve yöneticileri bir kalemde siliniyor, hem de 100'ü aşkın işyerindeki 30 bin kadar işçinin örgütlü bir biçimde istemlerini saptamada söz ve karar sahibi olacak kadar bilinçli olmadıkları söylenmek isteniyor. Aynı zamanda sözleşme taslağının kolektif olarak hazırlanması için çaba göstermek, 'gidip işçilere sormak' olarak basitleştiriliyor. Sendika ile işçiler birbirinden ayrılıyor. Olaylara işçi sınıfının dışından bakmak yazarı buralara kadar getiriveriyor.

Tüm bunların ardında, işçi sınıfına güvensizlik sırtıyor.”

Onurlu devrimciye, namuslu insana tiksinti verecek denli basit bir demagoji daha! İki amacı var, Lenincilerle işçileri karşı karşıya getirmek ve Lenincilerle sınıf sendikacılarını karşı karşıya getirmek. Böyle ucuz oyunlarla nereye dek gidilir, kim kazanılır, böyle yöntemlerle kazanılmışlardan yarar gelir mi?

Leninciler yurdun gerçeklerine teorinin ışığında bakıyorlar ve toplu sözleşmelerde bir dizi gerçekçi istem öne sürüyorlar. Bu yazarlar kalkıyor ve getirilenlerin yanlışlığını göstermeden, “bunlar tabanın söz ve karar sahibi olmasına karşıdır” diyorlar. Neden? İstemler öne sürdüler diye! Evet, Lenin, “karşıtlarda namus aramayacaksınız” diyor ama bu denli olabilir mi?

Toplu sözleşmeler için bilimin gösterdiği istemleri öne sürmek “tabanın söz ve karar sahibi olmasına karşı olmak” olabilir mi? Lenincilerin öne sürdüğü istemlerin bir bağlayıcılığı, tabanda tartışmayı önleyici tarafı var mı? Tam tersine, bu istemler apaçık ki işçi sınıfımıza Lenincilerin önerisidir. Tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesinin çarpıtılmadan yaşama geçmesinin de güvencesidir. İşçi sınıfı bilmelidir komünistler ne düşünüyor, nasıl düşünüyor.

Sonra, eğer her sorunda, her durumda komünistler Marksizm–Leninizm teorisinin ışığında işçi sınıfına gerçek çözümleri önermezse ve bunların en geniş yığın tarafından benimsenmesi için dişini tırnağına takıp çalışmazsa, öyle komünistin beş paralık değeri olur mu?

Sonuncusuna gelelim. Tabanın söz ve karar sahibi olması hakkında coşkulu sözler ediyorsunuz. Ama öyle bir bataktasınız ki, ince taktiklerin sicimleri öyle birbirine girmiş ki, bir tarafa “taktik” yapayım derken öte tarafta açık düşünüyorsunuz. Evet, tabanın söz ve karar sahibi olmasından çok yana gözükiyorsunuz. Öyleyse söyleyelim, gerçekten tabanın söz ve karar sahibi olmasından yana iseniz, bu eğer ikiyüzlü bir yapmacık değilse, *İşçinin Sesi ÜSTÜNDEN YASAGI KALDIRIN!* *İşçinin Sesi* gazetesi ve yayınları üstündeki yasağı kaldırın! Gazete yakmayın! Bırakın taban tüm yayınları okusun. Taban tüm görüşleri tanımazsa nasıl “söz ve karar sahibi” olur? Neden korkuyorsunuz? Evet, yaptığınız ikiyüzlü bir taktiktir. Siz tabandan, devrimci duygulardan korkuyorsunuz. Siz, tabanın gerçekten söz ve karar sahibi olmasından korkuyorsunuz.

Tekrar *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı* kitabına dönersek, bugün yaşadığımız ideolojik kaos içinde doğrunun yanında durmak isteyen tüm yoldaşlarımıza önerimiz bu kitabı *Atılım* ve *Savaş Yolu*'nda çıkan toplu sözleşme yazılarıyla birlikte okumalarıdır. Özellikle *Savaş Yolu*'nun 22. sayısındaki yazıyla birlikte. Kim Leninizm'i ödünsüz savunuyor, kim oportünisttir, o zaman çok iyi ortaya çıkacaktır. O zaman, neden *İşçinin Sesi*'ni okumayı yasaklıyorlar, ellerine geçirdiklerini yakıyorlar, çok iyi anlaşılacaktır. İşçi sınıfımıza söyleyecek bir şeyi olmayanlar işin kolayını *İşçinin Sesi*'ni "göstermemekle" buluyorlar. Ama Leninizm'i yasaklamak kimse-nin harcı değildir.

Öte yanda, *İşçinin Sesi*'ni yalnız onlar yasaklamıyor. Dev Yol da tabanının *İşçinin Sesi*'ni okumasını yasakladı. Oportünistlerle goşistler aynı çamurdan yoğrulmadır demiştik. İşte son örneği!

Gözlerimizin önünde bir gelişimin ana çizgileri yavaştan beliriyor. Bunun birinci yönü, Leninci görüşlerin hızla yayılması, kadrolaşmaya yönelmesi, toplumda, Türkiye devrimci hareketinde geniş bir destek bulmasıdır. İkinci yönü, oportünistler ve ortacılar arasındaki farkların hızla ikincil düzeye geçmekte oluşudur. "Ortak düşman"a karşı savaşım gereği bugün onları iyice birbirlerine yakınlaştırıyor.

Üçüncüsü, oportünizm ve ortacılık hızla güçten düşüyor. Hâlâ çoğunluğu denetiminde tutuyor ama kadroların en bilinçli kesimleri onlardan hızla uzaklaşıyor. Hâlâ onların etkisinde olanlar bile eskisi gibi değildir. O defter kapandı.

Bu durumda ne olabilir? Ya Leninci görüşler TKP'de egemen olacak, TKP'nin Leninci birliği sağlanacaktır, ya da çeşitli anti-Leninci yöntemlerle TKP oportünizmin elinde çürümeye, yavaş ölüme itilecektir. Bu ikinci olasılığın önüne geçmek için canla başla çalışmak, yoldaşça bir eleştiri-özeleştiri ortamına olanak tanındığında ödümler vermeye hazır olmak (ilkesel değil), öte yandan ideolojik savaşımı daha da yükseltmek tüm komünistlerin görevidir. İdeolojik savaşımı yükseltmek ve içeriğini zenginleştirmek, teorik özünü derinleştirmek!

Emine yoldaşın *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı* kitabı, bu görevin yerine getirilmesinde önemli bir yer tutacaktır.

Öte yandan Emine yoldaş bu kitapta, faşizmin siyasal ekonomisini açıklayışla, faşizmi *çürümenin örgütlenmesidir* diye belirleyişle ve faşizme karşı savaşımı toplu sözleşmelere bağlayışla devrimci düşüncemize önemli bir başka kazanım daha sağlamıştır. Bu da kitabın çok önemli bir başka yönüdür.

R. Yürükoğlu

GİRİŞ

Emperyalizm ve çömezi Türkiye kapitalizmi ülkemizi derin bir ekonomik bunalıma sürükledi. Bunu yaparak, işçi sınıfı, emekçi yığınlar önünde gerçek yüzünü de iyice sergiledi. Türkiye uzun bir süredir devrimci durum yaşıyor.

Burjuvazi işçi sınıfımızın, emekçilerin devrimci kaynaşını bastırmak ve bunalımın yükünü onların sırtına daha çok bindirmek için uğraşiyor. Bu amaçla iki elini *birden* kullanıyor. Bir eliyle tutmaya, yığınları pasifize etmeye, öteki eliyle vurmaya, terör estirmeye çalışıyor. Küçük bir azınlığın milyonları tutması da, onlara vurması da güçtür. Bu nedenle, hem tutmada, hem vurmada “başarılı” olabilmenin yolu, önce karşı saflarda beşinci kolu oportünizm aracılığıyla bulanıklık yaratmaktan geçiyor.

Şu son iki yıla dönüp bir bakalım. CHP’nin yarattığı sahte umutları, faşist cinayetleri, Kürt halkına karşı kanlı kırımları, sıkıyönetimi, emperyalizmin artan küstahlığını, başkaldıran oportünizmi ve “solcu”luğu hep birlikte siyaset sahnesinde görüyoruz. Sahneye değişik aktörler, değişik rollerde çıkıyorlar. Ama bütün olarak oyun bir işlev görüyor: İşçi sınıfımızın, emekçi yığınların savaşımını durdurmak, geriletmek, zayıflatmak.

TKP içindeki oportünizmin de bu oyunda rol alması, oyunun etkinliğini artıran önemli bir etken oluyor. Bu durum, işçi sınıfı hareketini güçten düşürüyor, böylece onu burjuvazinin yaydığı hastalık mikroplarına açık bırakıyor, emekçi yığınların savaşımını başsızlığa itiyor. Bu, öznel niyetler ne olursa olsun, nesnel bir olgudur.

Oportünizmin özellikle son 1 yıldır yaptığı, Leninci görüşler için burjuvaziye günah çıkartmaktır.

Çok örnek sayılabilir. En başta *devrimci durum* konusu var. *İşinin Sesi* 1976’dan bu yana, “devrimci durum vardır” dedi. TKP Konferansı 1997’de devrimci durumu bir bir belirtileriyle sıraladı, ancak adını koymadı. *Atılım*, Ocak 1977’de “devrimci durum vardır” dedi. Ne var ki, 1978’de Yürükoğlu yoldaşımız devrimci durumu ve devrimci durumda görevleri koyunca, “devrimci durum hakkında erken(!) sonuç çıkartmak”la suçlandı. Ve bugünkü duruma varan bir karalama kampanyası başladı. Konferans Raporunda devrimci durum teriminin kullanılmaması kendi içinde ortacı bir tutum ve oportünizme de açık bir kapıydı. Oportünizm bu kapıdan doludizgin geçti. Devrimci görevler liberal burjuvaziye ürküteceği için, devrimci durumu rafa kaldırdı. Rafa kaldırmanın da “teorisi”ni kotardı, teoriye “katkılar” yaptı! “Devrimci durum yok, devrimci süreç var”, “devrim durumu yoktur”, “devrim anı yoktur” diyor.

Oportünizmin Leninci görüşler için burjuvaziye günah çıkartmasının ikinci örneği *can güvenliği* komiteleri *sorunudur*. TKP önce bir MK bildirisiyle “faşist teröre karşı can güvenliğini sağlamak, demokratik hakları korumak görevini işçi sınıfımız, halkımız kendisi üstlenecek, yeni savaş örgütleri kuracaktır” dedi. Doğal olarak liberal burjuvazi bundan hoşlanmadı. Leninciler doğruyu kararlılıkla savunmayı sürdürdüler. Oportünistler ise dönüp burjuvaziye “suçlu”(?) onlardır dediler, Lenincileri gösterdiler.

Daha çok örnek sıralanır. Ama son olarak ODTÜ eylemi, somut bir denek taşı oldu. Oportünistler, burjuvaziyle ağız birliği içinde, İstiklal Marşı’nın, halkımızın “ulusal kurtuluş geleneği” (!) olduğunu savundular.

Sözün kısası, TKP içindeki oportünizm yurdumuzda oynanan oyunda rol sahibidir ve bu rolün önemi giderek de artmaktadır.

Burjuvasından “solcu”suna, oportünistine dek onlar ilerdeki sayfalarda daha yakından göreceğimiz oyunlarını oynayadursunlar, yaşamda neler oldu?

İşçi sınıfımızın gerçek ücretleri 1978 yılında % 19 geriledi. Bugün sigortalı işçilerin genel ortalama ücretleri günde brüt 250–300 TL kadardır. Bu, diyelim ayda net 7,000 TL etsin. Oysa gazeteler (Nisan 1979’da) 4 kişilik bir ailenin yalnızca mutfak giderinin ayda 6,500 TL olduğunu yazdı!

Ortalama ücretler bile böyle akıl almaz bir düzeydeyken, bir çift ayakkabının fiyatı 2,000 TL’ye yaklaşırken, asgari ücret, 5,400 TL olarak “yeniden”(!) saptandı. Bu net, ayda bir buçuk çift ayakkabı ediyor! Yani asgari ücretle çalışan bir İşçinin, 4 kişilik ailesi varsa, yılda birer kez her ferdine ayakkabı alsın, üç aylık ücreti yalnızca ayakkabıya gider! Ve her birine yılda birer kez pençe yaptırsa, bir aylığı da pençeye gider!

Bu sıralanan veriler, daha çok büyük kentlerdeki büyük işyerlerini kapsıyor. Ya tarımda ve küçük endüstride asgari ücret bile almayan işçiler! Ya bir yılda % 30 gerileyen tarım gelirleri! Bu milyonlarca köylü ailesinin düpedüz açlık çekmesi demektir! 3 milyonu aşan işsizler, artık atmosferdeki oksijenle “idare edip” gidiyorlar! İşçiler, emekçiler bu durumdayken, işbirlikçi holdingcilerin yalnızca *açıklanan* kârları yüz milyonlarla sayılıyor.

Gelgelelim işte böyle bir ortamda toplu sözleşmeler dönemine girdik. Türkiye sol hareketinde seçimler baş tartışma konusu oldu. “Seçimlerde nasıl bir tutum almak, işçi sınıfının bağımsız siyasetinin ölçütüdür” diye tartışıldı. Oysa toplu sözleşmelere gereken önemi vermek ve doğru tutum almak işçi sınıfının bağımsız siyasetinin *ana ölçütüdür*.

Toplu sözleşmeler konusunda büyük bir oyun, son yılların en büyük oyunu oynanmaktadır! Bu oyunu ve aktörlerini işçi sınıfımıza açıklamak Leninci komünistlerin, Bolşeviklerin görevidir.

1. GENEL DURUM

1. 1. TÜRKİYE NEREDEN NEREYE GELMİŞTİR?

Toplu sözleşmelerde doğru tutum almak neden bugün proletaryanın bağımsız siyasetinin *ana ölçütüdür*? Bunun nedenlerini gösterebilmek için ülkenin içinde bulunduğu ortama, bu ortamın tarihçesine kısaca bakmak gerekiyor.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında emperyalist işgale karşı işçiler, köylüler ayaklandılar, silahlı savaşa giriştiler. Büyük Ekim Devrimi Türkiye işçilerini, köylülerini de derinden etkilemişti. Yeşil Ordu kurulmuştu. Yer yer Sovyetler ortaya çıkıyordu. Daha sınıf olarak işçiler çok zayıftı ama TKP örgütleniyordu. Dünya işçilerinin partisi Komintern ve başında da Lenin vardı. Emperyalizme karşı işçilerin, köylülerin savaşı bir demokratik halk devrimine dönüşebilirdi. Türkiye Halk Cumhuriyeti doğabilir ve dünya işçi sınıfının desteğiyle sosyalizme doğru gidebilirdi.

Böyle olmasın diye burjuvazi, komünistleri arkadan vurarak, kıyarak, en vahşi yöntemlerle hegemonyasını kurdu. Savaşı istediği noktada durdurdu. Silahlı işçi ve köylülerin, kaçınılmaz olarak kendine karşı dönecek bir halk devrimine gitmelerini önledi. Toprak ağalarıyla bağlaşıklık kurdu ve gelişmeleri kendi çıkarlarıyla kısıtladı. Sonra da tarihi çarpıtarak yazdı. Bize, 19 Mayıs'ta Kemal Samsun'a ayak basınca ulusal kurtuluş savaşı başladı diye öğrettiler. Oysa ulusal kurtuluş savaşını işçiler, köylüler başlatmıştı. Kemal, toprak ağalarıyla bağlaşıklığı ve burjuvazinin savaşta hegemonyasını kurmak için Samsun'a ayakbastı.

Halk devrimine gitmemek koşuluyla, kurtuluş savaşında emperyalistleri kovmak burjuvazinin de işine geliyordu. Kendisi zayıftı. Sömürge bir ülkenin cılız burjuvazisi olarak emperyalistlerle işbirliğine giderse kendisine düşen pay az olacaktı. Siyasal bağımsızlığı olan bir ülkenin palazlanmış burjuvazisi olarak emperyalizmle işbirliği daha kârlı olurdu. Bu yüzden, emperyalistlerin kovulmasından yana oldu ve o kadarıyla ilerici, bir halk devrimini önlediği için de karşı-devrimci, gerici rol oynadı.

Emperyalizm kovulunca, burjuvazi devletini kurdu. Devletin tüm olanaklarından yararlanarak kapitalizmi geliştirme yolunu tuttu. Ekonomik, toplumsal, siyasal her türlü şiddet ve kandırmacayı uygulayarak emekçilerin kanını kurutan bir ilkel sermaye birikimine girişti. Şiddete örnek — işçi sınıfına siyasal ve sendikal örgütlenme hakkının tanınmaması ve komünistler üstündeki kanlı baskı. Kandırmacaya örnek — “Sınıfsız, imtiyazsız kaynaşmış bir zümreyiz”, “İstiklal Marşı”! (Bugün onu halkımızın ulusal duygularının simgesi göstererek savunanlar utansınlar!)

Köylü devrimi durdurulduğu için, tarımda kapitalizmin gelişmesi büyük toprak ağalarının kapitalistleşmesi yolundan ilerleyecekti. Öyle de oldu. Köylülük, bir karış toprak parçası üzerinde didinerek, sancılı bir süreç içinde ayrılmaya bırakıldı.

Burjuvazi emperyalizmle bağları hiç öldürmedi. Kurtuluş Savaşı sonrasında 2. Dünya Savaşı sonuna dek emperyalistler bir bakıma kendi iç sorunlarıyla uğraşıyorlardı. Onlar da bağları

diri tuttular ama Türkiye burjuvazisiyle “yeterince” ilgilenmediler. 1950’ye gelirken, emperyalist ülkelerin sorunları göreceli olarak yatışmıştı. Türkiye’de ise, devletle, bankalarla iç içe geçmiş, elinde yüklüce sermaye biriktirmiş bir büyük burjuvazi türemişti. Bu büyük burjuvazi ve burjuvazinin eskiden beri bağlaştığı olan büyük toprak sahipleri, emperyalizmle karşılıklı olarak kucaklaştılar.

Büyük burjuvazi çok yatırım gerektiren ve uzun dönemde kâr getiren ağır endüstriyi ikinci plana itti. Büyük toprak sahipleriyle birlikte sırtlarını emperyalist tekellere dayadılar. Bunu yaparak biri, ana olarak hafif endüstri temelinde tekelleşme, ötekisi makineleşme ve tarımda tekelleşme yolunu tuttu.

Bu, ekonominin dengesiz büyümesi, ağır ve hafif endüstri arasında gerekli orantının kurulamaması demektir. Emperyalistler ve işbirlikçi–tekelci burjuvazi kendi kârları için ülke ekonomisini çarpıttılar.

Üretim kilit noktalarından ithalata bağlandı. İthal edilen kilit malların fiyatları emperyalist ülkelerin değer ölçülerine göre ve emperyalist tekellerin de süper kârlarını içererek ortaya çıkıyordu. Öyleyse işbirlikçi–tekelci burjuvazi ücretleri aşırı derecede düşük tutarak, tarımsal hammaddelere düşük fiyatlar ödeyerek, vergiler, krediler yoluyla, devlet eliyle tüm emekçileri yoğun sömürecek ki hem emperyalist tekellerin, hem kendi kârları çıksın. Öyle de yaptı.

Tarımda, krediler yoluyla büyük çiftlikçilerin teknolojik düzeyi ilerletildi. Öyle ki, düşük bir taban fiyatı milyonlarca köylüyü kırıp geçerken, büyük çiftçileri daha da zengin etti. Köylüler yoksullaştı. Kimi şehre göç etti, işçi ya da işsiz oldu. Kimi tarım işçisi ya da az topraklı yarı–işçi oldu. Kimi de sürekli yoksullaşan kır küçük burjuvazisini oluşturdu.

Kürdistan önceleri ilkel birikime yarayan türden, talan edilen bir iç sömürgeydi. Türkiye’de tekelci kapitalizmin gelişmesiyle o da tekelci kapitalizmin boyunduruğunda bir iç sömürüye dönüştü. Kürt köylüsünün sancısı çok daha ağır, sömürüsü çok daha yoğun oldu. Önce talan edildi. Sonra tekelci kapitalizmin sömürü mekanizmaları Kürdistan’ın geri temelinde yankılınca Kürt emekçisi için daha yıkıcı sonuçlar doğurdu.

Böylece Kurtuluş Savaşı sonrasında burjuvazinin sermaye biriktirebilmesi için iliğine kemiğine sömürülen işçiler, köylüler, 1950’lerden sonra da bu sermayenin emperyalizmle ortaklık içinde tekelcileşebilmesi, çifte kârlar kazanabilmesi için akıl almaz sömürüye uğradılar.

Bankalar ilk başlarda sermaye birikimini hızlandırmak için kurulmuştu. Giderek *finans-kapital* odakları oldular. Banka şubeleri ülkeyi finans–kapital ağı olarak sardı. Devletin işlevi de değişti. Devlet kapitalizmiyle başladı, *devlet–tekelci kapitalizmine* dönüştü. Ama devlet hep, vergisiyle, teşvik tedbiriyle, ordusuyla, jandarmasıyla, polisiyle, sıkıyönetimiyle, her şeyiyle Türk–Kürt tüm emekçilerin, yalnızca sömürüsünün de değil, aşırı sömürüsünün bekçisi oldu. O rolü değişmedi!

1. 2. BUNALIM – SAVAŞIM – KAZANIM BAĞI

Yukarıda çok kısaca özetlediğimiz bir süreç içinde işbirlikçi–tekelci burjuvazi ülke ekonomisini çarpıtarak, bu çarpık temel üstünde aşırı sömürüye dayanarak tekelcileşti. Ancak çarpık ekonomi büyüdükçe, “sorunlar” da büyüdü. Bu “sorun”ların nasıl üstesinden gelinecekti?

İthal edilen malların fiyatları yükseliyordu. Bu fiyat artışını ücretlerden keserek, ülke çapında sömürüyü daha da artırarak “karşılatabilirdi.” Üstelik döviz bir sorundu. Bunu da ucuz emeğe dayanarak, ucuz mallar yapıp satarak “çözebilirdi.” Bunlar birkaç örnek.

İşin özü şuydu: işbirlikçi–tekelci burjuvazi ülke ekonomisini çarpıtıp, aşırı sömürüyle varlık bulmuştu. Ama şimdi çarpık ekonominin önüne çıkardığı sorunları “çözmek”, varlığını sürdürürebilmek için sömürüyü daha da artırması gerekiyordu.

Aşırı sömürünün varlığı altında sömürüyü daha da artırmak demek, en önemli üretim gücü olan işçileri emekçileri açlığa sürüklemek, onları kırmak, çürütmek demektir.

Evet, *Türkiye’de, üretim ilişkileriyle üretim güçleri arasındaki çelişki kesinleşmişti*. Bir yanda dev boyutlara ulaşmış işsizlik, karın tokluğuna çalışan işçiler, emekçiler, milyonların karşılanamayan gereksinimleri, öte yanda âtil kapasiteyle çalışan fabrikalar, yeterli verim alınamayan topraklar, tarlalara gübre diye dökülen hamsiler, aşırı kâr getiremeyecekse işlenmeyen zenginlikler. Her şey işbirlikçi–tekelci burjuvazinin, onun şahsında emperyalizmin aşırı kâr güdüsüne göre ayarlanmıştı. Ve bunun karşılanması da, artık işçilerin, emekçilerin yalnızca alın teri değil, başını, canını gerektiriyordu.

Dedik, çarpık ekonomi büyüdükçe “sorun”lar da büyüyordu. Büyümüş en önemli “sorun” Türkiye işçi sınıfıydı. Bu sınıf olgunlaşmış, güçlenmişti. Güçlü bir endüstri proletaryası doğmuştu. Proletarya harekete geçmişti tüm emekçileri de harekete geçirmişti.

İşte 1960’lardan bu yana Türkiye’nin toplumsal siyasal yaşamında gözlenen olayların, devrimci durumun ve faşizm tehlikesinin altında yatan *kızıl şerit* üretim ilişkileriyle üretim güçleri arasındaki keskin çelişkidir. Bu, proletaryayla işbirlikçi–tekelci burjuvazi arasında sert sınıf savaşlarında en açık yansıdı.

1960’ların başından beri, işbirlikçi–tekelci burjuvazi sömürüyü artırmaya çabalıyor. Bunu dayatıyor. İşçi sınıfı buna karşı savaşıyor. Ve bu savaşta hep karşısında devletin tankını, topunu, uçağını, jandarmasını, polisini, sıkıyönetimini buluyor. Grevler savaş alanına dönüyor. Barikat savaşları çıkıyor. Çünkü uzun yıllardır Türkiye’de, işçi sınıfının ekonomik istemler için savaşımı, nesnel olarak, üretim güçlerini savunma işlevi görmekte, sık sık işbirlikçi–tekelci kapitalizmin kokuşmuş üretim ilişkilerini zorlamaktadır. Sık sık devrimci bir nitelik kazanmaktadır.

Açıkçası, sömürü–bunalım, savaşımı görülmedik boyutlara yükseltiyor. Yükselen savaşım ve ancak savaşım, kalıcı ve bütünsel olmasa da bazı kazanımlar getiriyor. Ardından burjuvazi verdiklerini tekrar, daha fazlasıyla geri alıyor. Bu, daha yüksek savaşımı getiriyor. Sınıf savaşındaki bu gitgelleri, bunalım–savaşım–kazanım diyalektiğini rakamlar açık seçik yansıtıyor. Yürükoğlu yoldaşımızın *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabında verdiği, yıllara göre sömürü oranları söylediklerimize güçlü bir kanıttır.¹

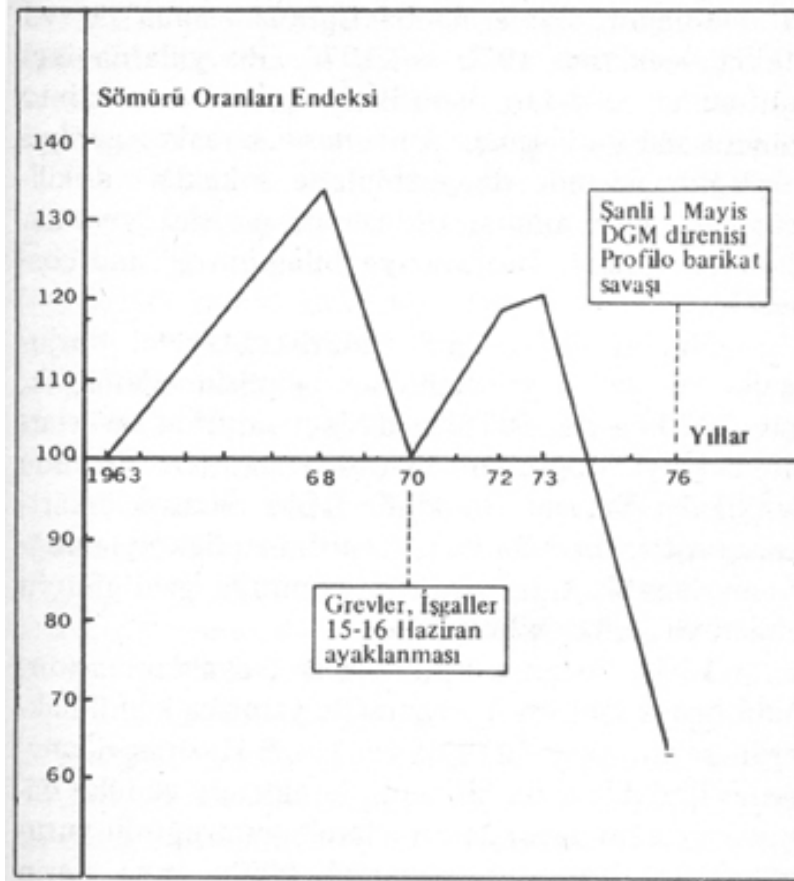
Biz, Yürükoğlu yoldaşın verdiği rakamlara aynı yöntemlerle 1976 verilerini de ekledik ve rakamlardaki değişimleri bir grafikte açıklamaya çalıştık. Önce onları görelim.

¹ Daha ayrıntılı bilgi için bak: R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, İşçinin Sesi Yayınları, Dördüncü basım, Eylül 1977, Londra.

Türkiye Yapım Endüstrisinde Sömürü Oranları, 1963-1976(*)						
Yıllar	Sömürü Oranları, %			Yıllara göre sömürü endeksi, 1970 = 100		
	1. yöntem	2. yöntem	3. yöntem	1. yöntem	2. yöntem	3. yöntem
1963	337	263		102	102	
1968	443	337		134	147	
1970	331	257	306	100	100	100
1972	394			119		
1973	399	315	370	121	123	121
1976	216	280	315	65	109	103

(*) Bak: *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 4. basım, s.65

Ne görüyoruz? Bu rakamlarda 1968–70 yıllarının yığınsal grevlerini, fabrika işgallerini, 15–16 Haziran ayaklanmasını, 12 Mart'ı, şanlı 1976 1 Mayıs'ını, DGM direnişini, Profilo barikat savaşını görüyoruz. İşçi sınıfımızın yükselen savaşının işbirlikçi burjuvaziyi geriletmiş olduğunu görüyoruz. Ve işbirlikçi–tekelci burjuvazinin sömürüyü daha da artırmak için çabaladığını, bunun için 12 Mart'ı dayadığını görüyoruz.

İşçi sınıfımız savaşlarıyla, işbirlikçi–tekelci burjuvazinin aşırının da aşırısı sömürü dayatma isteğini geriletmiştir. Ama örneğin 1976 yılına bakalım. 1976'da sömürü oranı gerilemiştir. Ne var ki aynı yıl ortalama ücretler 115 TL'dir. Ve bu, niteliksiz işgücü değerinin ancak % 60 kadardır. Bu da gösteriyor ki işçi sınıfımızın ekonomik haklar için savaşımı bir üç kuruş beş ku-

ruş sorununun ötesindedir. İşbirlikçi–tekelci burjuvazinin dayatmalarına karşı emeğin savunusudur.

Sömürü oranlarına baktığımız zaman iki yıl dikkati çekiyor. 1970 ve 1976. Bu yıllarda işçi sınıfımızın savaşları işbirlikçi–tekelci burjuvazinin sömürsünü geriletmiş. Ama *nasıl* savaşları geriletmiş? Her ikisinde de yüz binlerle sokaklara dökülmüş, sel gibi akmış, ordusunu, polisini yenmiş. Şehitler vermiş. Burjuvaziye bileğinin gücünü göstermiş.

Bir önceki bölümde işbirlikçi–tekelci burjuvazinin devleti aşırı sömürünün bekçisidir demıştik. İşte 1970’te de, 1976’da da işçi sınıfının savaşları bu bekçiyi doğrudan karşısına almıştır. Birinde Sendikalar Yasasını, ötekinde DGM Yasası’nın çıkarttırmamıştır. Bu yıllarda işçi sınıfımız, bekçiyle doğrudan hesaplaştığı, yumruk yumruğa geldiği için sömürüyü geriletebilmiştir.

15–16 Haziran şanlı bir işçi ayaklanmasıdır. Ama henüz işçi sınıfı o aşamada yalnızca kendi haklarını savunuyor. 1976’da ise 15–16 Haziran deneylerine ileri bir sınıf bilincini de eklemiş ve ülke çapında emeğin savunucusu olarak yumruğunu vuruyor. DGM Yasası’nın yöneldiği bütün emekçilerin haklarını işçi sınıfı savunuyor. “İşçiyiz güçlüyüz, devrimlerde öncüyüz” diyor.

Rakamlarımız 1976’da bitiyor ama 1978’e dek olan gelişmeler de ortadadır. 1 Mayıs’ın hemen ardından, on binlerce metalürji işçisi yığınsal greve çıktı. Bu grevde “sosyalizme açılan ileri demokratik devrim”, “yaşasın proletarya enternasyonalizmi” belgileri yükseltildi. 1976’nın şanlı savaşlarının da ardından gelen bu devrimci grev, köyden, kentten yığınsal dayanışma gördü. İşçi sınıfı savaşlarıyla tüm emekçilerin güvenini, gönlünü kazanmıştı. Proletarya hegemonyası yaşama geçiyordu.

1978’e dek olan gelişmeler bir gerçeği gösteriyordu. İşbirlikçi–tekelci burjuvazi, tankla, kurşunla, orduyla, polisle işçi sınıfının savaşımını *durduramıyordu*. Ve durduramadıkça da işçi sınıfı, tüm emekçileri ardına topluyor, savaştan savaşa gidiyordu. O yıllarda sendika gazetelerinin bile manşetlerinden düşmeyen “işçiyiz güçlüyüz, devrimlerde öncüyüz” bilinciyle davranıyordu.

1978 ve sonrasında gelişmeler ters yöne gitti. İşçi sınıfımızın ve tüm emekçilerin yaşam düzeyi geriledi. 1978’de gerçek ücretler % 19 azalarak 12 Mart düzeyinin de altına indi. Bunların nedenlerine ileride geleceğiz. Şimdilik bir noktayı vurgulayalım:

1971 sonrasında işçi sınıfımız yüz binlerle sokaklara dökülmüş, bileğinin gücüyle, devletle doğrudan yumruklaşarak, devrimci grevlerle, yalnızca kendisi için değil, tüm emekçiler için haklar kazanmıştı. 1978–1979’da bu hakların bir kesimi geri alındı. Ve de üstelik işbirlikçi–tekelci burjuvazi, 1978 bizim için *altın yıl* oldu dedi. Bu da gösteriyor ki burjuva devleti yerli yerinde durduğu sürece, kazanımlar kalıcı olmuyor.

1. 3. FAŞİZMİN SİYASAL EKONOMİSİ “ÖZVERİ” ÜSTÜNE KURULUDUR

1978–1979’da işçilerin, emekçilerin yaşam düzeyi geriledi. Öte yandan işbirlikçi–tekelci burjuvazinin kârları yüz milyonlarla sayılıyor.

Buna karşın, bakıyoruz, uzun bir süredir burjuvazinin ağzında “özveri” sözleri dolaşiyor. Emperyalizm de bu yönde dayatıyor.

İMF ücretler dondurulsun buyuruyor. Feyyaz Berker, “işçi, işverenler olarak kemerleri sıkmalıyız” diyor. Müezzinoğlu halktan “özveri ve disiplin” istiyor. Ecevit sürekli “kendi öz gücümüz” diyor ama “öz”ün içine yalnızca işçileri, emekçileri katıyor. *Hergün* gazetesi, “fedakârlık duygusunu yaygınlaştırmak”tan söz ediyor. *Hürriyet*’te Oktay Ekşi aylardır “savaş dönemi fedakârlığına katlanmak”, Türkiye’yi “fedakârlık ortamına götürmek” diye yazıyor. Ve bunun için “dikkatle oluşturulmuş bir kamuoyu” gerekir diyor. Ardından da MC partilerine çatıyor. Demek istiyor ki Ecevit bu kamuoyunu oluşturmak için biçilmiş kaftan! *Aydınlık* gazetesi de “halkın fedakârlığına dayanmak”tan dem vuruyor. Burjuvazinin renk renk, boy boy temsilcileri hep aynı sözü geveliyorlar!

Lenin’in bir sözü var: “Her modern ulusta iki ulus vardır.”² Bu anlamda uluslar Kürt–Türk diye ayrılmıyor. Sömürenler, sömürülenler diye ayrılıyor. İşte Oktay Ekşi “savaş dönemi fedakârlığı” derken sermayenin emeğe, sömürülenlerin sömürülenlere açtığı savaşı kastediyor. Feyyaz Berker “kemerleri sıkmak” derken, işçileri, emekçileri sıkıp boğmak isteğini dile getiriyor.

İşbirlikçi–tekelci burjuvazi son yıllarda işçilerin, emekçilerin bazı kazanımlarını fiyatları fırlatarak geri aldı. Ama bu yetmiyor. İşsizlik, pahalılık gibi sorunları o da “çözmek” istiyor. Nasıl “çözmek” istiyor? İşçileri, emekçileri öyle koşullarda çalıştıracak ki, tüketecek.

İşçileri, emekçileri *fiziksel olarak* eritecek.

Böylece işsizlik sorununu “çözecek.” Ücret giderlerini yoksa yakına indirince, pahalılık sorununu da “çözmüş” olacak. Pahalılık sorunu “çözülünce” ucuz mallar üretip, dış satışı artırarak döviz sorununu da “hafifletecek”

İşte emperyalizmin çömezi tekelci–kapitalizm kendi yarattığı sorunları, işçileri, emekçileri kırkında mezara sokarak “çözmeyi” düşünüyor. İstenen “özveri” işçinin, emekçinin, çocuğuyla, torunuyla birlikte ömrüdür. Faşizmdir. Son iki yıllık hızlı gerileme de bu isteğin somut göstergesidir.

“Emperyalizm ve yerli finans–kapital bunalımdan işçileri–emekçileri *fiziksel olarak* eriterek çıkmak istiyor” saptaması kaleminden kan damlayan bir üslup değildir. Yürükoğlu yoldaş, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabında “finans–kapital bunalımdan faşizm yoluyla çıkmayı amaçlıyor” diye yazmıştı. İşte, işçileri, emekçileri ekonomik önlemlerle fiziksel olarak yıkma isteği, faşizm isteğinin ekonomik yüzüdür. Ekonomik önlemlerle işçi sınıfını fiziksel olarak yıkma, silahların gölgesinde “özveriye” zorlama, *faşizmin siyasal ekonomisidir*.

Söylediğimizin doğruluğunu tarihteki deneylere bakarak anlayabiliriz.

Önce Almanya’ya bakalım. 1918’de Almanya işçi sınıfı ayaklanmış, Sovyetler kurarak erki ele geçirmişti. Ancak eski işçi sınıfı partisinin yöneticileri savaş sırasında burjuvazinin yanına geçmişlerdi. Komünistler dağınık kaldılar ve parti ancak 1918’de kurulabildi.

Eski yöneticilerin ihaneti ve komünistlerin örgütsel olarak dağınıklığı yüzünden devrim yenildi, erk yeniden burjuvaziye geçti. Eski yöneticiler sosyal–demokrasi denen burjuva akımını oluşturdular. Koalisyon hükümetleri geldi geçti. Eski oportünistler hükümete bakan olarak girerken, eski ortacılar da çeşitli komisyonlarda görev aldılar. 1918’de Kautsky sosyalizasyon komitesi üyesi olarak, “ulusal çıkarları” düşünüp işçi haklarına karşı çıkıyordu.

² V. I. Lenin, “Ulusal Sorun Üzerine Eleştirel Deyişler”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova, cilt 20, s.32.

Buna karşı Lenin şöyle dedi:

“Ekonomist Kautsky bir şeyi unutuyor: Bir ülke savaşta yıkıma uğramışsa, felâketin eşiğine getirilmişse, ana, temel, en derin ‘ekonomik koşul’ işçileri korumaktır. İşçi sınıfı açlıktan ölmekten kurtarılırsa, bozguna uğramış üretim baştan örgütlenebilir. Ne var ki, işçi sınıfını kurtarmak için proletarya diktatörlüğü gerekir. Savaşın yol açtığı yükün, sonuçların işçi sınıfının sırtına yüklenmesini önlemenin tek yolu budur...”

Başta gelen görev işçileri kurtarmaktır. Burjuvazi tüm ayrıcalıkları korumak, savaşım sonuçlarının bütün yükünü işçilerin sırtına yıkmak ister. Bu da işçileri açlıktan öldürme anlamına gelir.

‘Üretimi düşün’ diyor besili burjuva, aç tükenmiş işçiye. Ve kapitalistlerin teranesini ‘ekonomi bilimi’ kılıfında yineleyen Kautsky de böylece tam bir burjuva uşağı oluveriyor.”³

Almanya’da 1918 devriminin hemen ardından sendikalarla işverenler arasında bir anlaşma imzalandı. 8 saatlik işgünü ve Sovyetlerin ücretleri ayarlaması kararlaştırıldı. 1923’te bu haklar özel hükümet kararnameleriyle geri alındı. Hükümette sosyal–demokratlar da vardı.

1920’lerin sonuna doğru sınıf savaşları yine yükseliyordu. Ekonomik bunalım tüm dünyayı sarmaya başladı. Faşistler örgütleniyorlardı. Sosyal demokrat “ağırlıklı” hükümetler hiç ses etmiyordu. 1930’da, sosyal–demokratların da olduğu hükümet, kendi rızasıyla değiştirildi. Brüning diktatörlüğü kuruldu. Ülkeyi sosyal–demokratların da desteğiyle, olağanüstü hal kararnameleriyle yönetmeye başladı.

1929–1932 arasında işçilerin ortalama haftalık ücretleri 42 marktan 21 marka, işverenlerin ödediği toplam ücret ve maaşlar 47,5 milyon marktan 25,7 milyon marka düşmüştü. İşsizlerin sayısı 8 milyondtu. İşte Almanya’da faşizm, işçileri önce böyle ekonomik şiddetle bastırdıktan sonra geldi. Sosyal–demokrat sendikacılar bu ekonomik şiddete karşı savaşımı önleme görevini yüklendiler. Komünistler ise savaşların, grevlerin başını çektiler.

İşçi hareketi, hem de komünistlerin önderliğinde yükseliyordu. Sosyal–demokratların yönetimindeki sendikalara bağlı işçiler de eylemlere katılıyorlardı. Önce ateş açıldı, tutuklamalara gidildi. Bu yatıştırmayacaktı. Hemen bir “ilerici” görünümlü general başa getirdiler. General sosyal–demokrat sendikacılarla “görüştü.” İşçilerin küçük bazı istemleri kabul edildi. İki ay sonra Hitler başa geçirildi. Böylece hem savaşın, hem ekonomik bunalımın yükü işçilere, emekçilere yüklendi.

Grevler yasaklandı. Toplu sözleşme feshedildi. Sendikalar *Emek Cephesi* adı altında faşist bir örgüte dönüştürüldü.

Faşizmin ilk yılının sonunda, 1933 Eylül ayında işçilerin ortalama gerçek ücretleri 1900 yılındakinin % 31 daha altındaydı.

1933–1935 arasında işçi ücretleri % 25–% 40 arasında daha da düşürüldü. Kesintiler artırıldı. Gelir vergisi, belediye vergisi, bekârlık vergisi, işsizlik sigortası, sakatlık ve sağlık sigortası, Emek Cephesi keseneği, Eğlenerek Güçlen Derneği (işçilere ekmek ve sirk gerek deyip faşistlerin kurduğu eğlence örgütü!) keseneği, ülke savunmasına bağış, Nazi partisine ve gençlik örgütüne bağış... Bütün bu kesintilerle ücretler % 20–% 30 daha düşürüldü.

³ V. I. Lenin, “Bern Enternasyonu’nin Kahramanları”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1974, cilt 29, s.398–99.

Kadınlar ve 25 yaşından aşağı bekâr erkek işçiler işten çıkarıldı.

Tarımda, işçilerin ücretleri, işsizlik sigortasının % 50'si-% 70'i kadar bir düzeye indirildi. Tarım ücretleri aynı ücrete döndürüldü. Yarım milyon işsiz, karın tokluğuna çalışmak üzere büyük çiftçilere gönderildi. Köyden göç eden tarım işçilerine kentlerde iş verilmesi 1934'te yasaklandı. 1935'te ise yakalanıp geri gönderilmeleri için yasa çıkarıldı. 1934'te bir kısım küçük köylünün toprağına el kondu. Büyük toprak sahipleri vergiden muaf tutuldu. Küçük köylüye Devlet Gıda Tekeli Vergisi getirildi.

Goering'in "Ulusa Çağrısı"yla iş günü 10–12 saate çıkarıldı.

Ve daha 1935'te hastalık sonucunda çalışamaz duruma gelen emekçilerin sayısı 1934'tekinden % 20 fazlaydı.

Hitler 1935'te "işçileri çok sayıda kazanamayız" diyordu. Gerçekten kazanamadılar ve bunun için de çok ağır bir baskı altında tuttular. Ardından da savaşa sürdüler.

İtalya'dan iki örnek verip geçelim. Birincisi, savaş sonrasında İtalya ekonomik çöküntü içindeydi. Devrimci durum vardı. Yığın savaşları yüksekti ve yükseliyordu. 1920'de Milano'da metalürji işkolunda toplu sözleşmeler yapılıyordu. Patronlar lokavt yaptılar. Bunun üzerine tüm işkollarında yarım milyon işçi fabrikaları işgal ettiler, işçi denetimi kurdular. Devrim gündemdedeydi. Hareket ya ilerleyecekti, ya gerileyecekti. Reformist Sosyalist Parti % 20 ücret artışıyla(!) işgali bitirdi! Devrimi boğdu! Devrim devlete yönemedi. Ardından 1922'de faşizm geldi ve devlet işçileri yıktı, geçti.

İkincisi, faşizm geldikten sonra, 1927–1932 arasında hayat pahalılığı İtalya'da % 15 "düşürüldü." Ama aynı yıllarda ücretlerdeki düşüş, kesintiler hariç, % 40'a varıyordu.

Almanya ve İtalya örneklerinden ne sonuçlar çıkıyor? (Almanya ve İtalya örnekleri hakkında bu bilgilerin derlendiği kitaplar Ek Bibliyografya'da gösterilmiştir)

1. Almanya'da faşizm gelmeden önce, uzun süre işçiler, emekçiler üzerinde ekonomik şiddet uygulanmıştır. Tarih göstermiştir ki, zamanında bu ekonomik şiddete karşı savaşım önlenirse, sonunda her türlü şiddete boyun eğmeye götürüyor.

2. İtalya'da uygulanmak istenen ekonomik şiddete karşı işçilerin savaşımı ise salt ekonomik Savaş sınırları içinde boğulduğu ve devrime dönüştürülmediği için yine her türlü şiddete boyun eğmeye götürmüştür.

3. Almanya ve İtalya deneyleri çok açık gösteriyor ki, ekonomik bunalım varsa, işçi sınıfının ekonomik haklar için savaşımı çok önemlidir ama faşizmi engellemek için yeterli değildir.

4. Ekonomik çöküntü varsa, bunun yükünü kimin taşıyacağı devletin sınıf karakterleriyle bağlıdır. Bunalımın yükünü taşımamanın *tek yolu* burjuva devletini yıkmaktır, devrimdir. Rusya'da aynı ekonomik çöküntünün yükü bu yoldan sömürücülere taşıtılmıştır. Bunalım koşullarında ekonomik kazanımların kalıcılığı da ancak bu yoldan sağlanır.

Bu örneklerden sonra, bugünün Türkiye'sine dönersek, "özveri" gevelemesinin derin anlamını faşizm özlemini daha iyi anlarız.

"Ne alt sınıfların ezilmesi, ne de üst sınıflar arasında bunalım devrimi getirebilir. Eğer bir ülkenin pasif baskı durumunu aktif bir isyan ve ayaklanmaya çevirmeye yetenekli bir devrimci

sınıfı yoksa bunlar yalnızca o ülkenin çürümesini getirebilir”⁴ diyor Lenin. İşte *faşizm bu çürümenin örgütlenmesidir* ve ona karşı savaşta her şey proletaryanın *devrimci yeteneğine* bakar.

Bizim işçi sınıfımız devrimci yeteneğini 15–16 Haziran ayaklanmalarıyla, DGM direnişleriyle, Profilolarla, MESS’e karşı devrimci grevleriyle kanıtladı. Bu yeteneğin önüne çekilen her türlü seti yıkacaktır. Ülkeyi çürüttürmeyecek, halkımızı tükettirmeyecektir. Bunu yaparak emperyalist zincirin önemli bir halkasını kopartacak, çürük bir Türkiye’nin tüm bölgede saçacağı zehri atacak, dünya devrimine ve bu yoldan dünya barışına kalıcı katkı yapacaktır. Bu işçi sınıfımıza yüklenen ulusal ve enternasyonalist bir görev ve onurdur. Emperyalizme ve burjuvaziye “özveri” yok!

⁴ V. I. Lenin, “Devrimci Proletaryanın 1 Mayıs Eylemi”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1973, cilt 19, s.223.

2. OPORTÜNİZM

1. 1. TKP VE OPORTÜNİZM

İşçi sınıfımız 1960'lerden sonra savaşımını yükseltti. Bu savaşlarıyla devrimci deneyim edindi. Tüm emekçileri harekete geçirdi, bağlaşıklar kazandı. Tüm emekçiler için demokratik haklar kazandı. Kısacası işçi sınıfımız devrimci yeteneğini dosta düşmana kanıtladı.

1978'den bu yana yığınsal devrimci savaşlar durakladı. Neden? Ekonomik, toplumsal, siyasal sorunlar mı çözüldü? Hayır, tersine, işçilerin, emekçilerin yaşam düzeyi geriledi. Pahalılık silahıyla uygulanan bu ekonomik şiddetin yanı sıra faşist tirmanış yükseldi. Yığın hareketlerindeki geçici ve göreceli duraklamanın altında yatan önemli bir neden, işçi sınıfımızın dosta düşmana kanıtladığı devrimci yeteneğinin önüne dört bir koldan set ekilmesidir.

Burjuvazi işçi sınıfımızın, yığınların savaşımını tankla topla durduramadı, araya kandırmaca siyasetini soktu. 1977'de CHP sahte umutlar yaydı. Bu boş umutlar çok daha kısa sürede yıkıldı. 1974 Kıbrıs çıkarması sırasında da, şovenizm nasıl salgın hastalık gibi yayılmıştı. Ama TKP işçi sınıfına doğruları söyledi. Doğrular kısa sürede yaşamda kanıtlandı. Kıbrıs kılıfı altında dayatılan sıkıyönetim ilk iş olarak grevleri yasakladı. Fiyatlar fırladı. Ve işçi sınıfı 1974'ten, ona doğruları söyleyen öncü müfrezesine, TKP'ye daha çok bağlanarak, bilinçlenerek çıktı.

1977'de devrimci durum derinleşmiş ve olgunlaşmıştı. 1 Mayıs kıyımına karşı yığınlarda ürkeklik yoktu. İşçi sınıfı devrimci enerjiyle doluydu. Geniş emekçi yığınlar işçi sınıfının ardına toplaşmıştı. CHP, tüm bunlara karşı sahte umutlar yayıyordu. TKP'ye düşen tarihsel görev, bir yandan sabırla bu sahte umutları sergilemek, öte yandan devrimci savaşımı daha yükseltmeye yönelik propaganda, ajitasyon ve örgütsel hazırlığa girişmekti. Kısa bir zaman içinde deneyim yığınlara yine doğruları kanıtlayacak ve Türkiye devrim hareketi daha da ilerilere gidecekti.

Oysa 1977'de burjuvazinin yaydığı boş umutlar karşısında TKP'nin seçim platformu, yayılan sahte umutları körükleyici nitelikte oldu. TKP'nin de körüklediği boş umutlar etkili olduğu anda, burjuvazi devrimci sendikalara saldırdı. DİSK'in başına işçilerin ekonomik savaşımını bile durduracak, tabanın baskısı karşısında durduramazsa, en azından devrimci nitelik almasın diye onu dizginleyecek sendikacılar oturttu.

TKP 1974'te doğru tutum aldığı halde, 1977'de alamadı. Bunun önemli bir nedeni TKP'nin 1974'te ülke içinde yeni yeşermekte oluşudur. Dolayısıyla ülkede kabaran şovenizmin baskısını pek duymadı. Oysa 1977'de, parti büyümüşü. Zaten zayıf olan ideolojik düzeyin ortalaması daha da düşmüştü. Bu temelde yayılan CHP umudu ve DİSK'teki durum, oportünist fikirleri güçlendirdi. Oportünizm "soyutlanmayalım" diye burjuvazinin kuyruğuna takıldı.

Oportünizm güçlenince ortacı yöntemlerin hasarı da arttı.

1977-1978 dönemi, MC baştayken ideolojik birlik gibi yansıyan olgunun kofluğunu ortaya çıkardı. Lenincilik ve oportünizm, iki çizgi, iki ayrı yöne doğru gelişti. Eskiden bu çizgi yan

yana iki sandalye gibi duruyordu ve ortacı yöntemler ikisine birden oturuyordu. Sandalyelerin arası açılmaya başlayınca, ortacı yöntemler, düşmemek için birinden birinin üstünde oturmaya karar kılacaktı. Ya yöntemlerinden ortacılığı atıp Leninizm sandalyesinde oturacaktı, ya da yöntemlerine uygun olanı seçecekti. öyle de oldu. Ortacı yöntemler, oportünizmin sandalyesine oturdu ve ortacılık oldu.

Gelişen hatlardan biri *İşçinin Sesi*'ydi. O da yanlışlar yaptı ama her sorunun çözümünü Leninizm'de arayan ilkesel tutumu onu hep doğruya doğru ilerletti. 1977–78'de *İşçinin Sesi* neler dedi? “Bize acımasızca kurşun sıkanlardan devrimci şiddeti esirgemeyeceğiz.”⁵ “TKP'nin savaşımını olabildiğince geniş yığınlar yaymak”⁶, “CHP hükümeti gelirse ileri demokrasi gelmiş olmaz”, “iyi örgütlenmiş bir genel grev gerici faşist güçlerin belini büker”⁷, “devrimci durum üst aşamalara yükselme eğilimi gösteriyor”, “devrimci uyanıklık”⁸, “TKP düşmanlığıyla bir yere varamazsınız”, “birlik ile hegemonya çelişmez”⁹, “Tek çıkar yol, devrimdir”¹⁰, “Faşizme dur denemez. Faşizm ancak ezilir, kahredilir”¹¹, “Burjuva parlamentarizminin krizi”, “kurşun atarak tırmanan faşizm, gül atarak, barış türküleri söyleyerek durdurulamaz”¹², “Bu hükümete de hayır”¹³ dedi.

Evet, 1977–1978'de *İşçinin Sesi* hep TKP, hegemonya, devrim diye bastırıyordu ve eleştirilmiyordu. Öte yanda oportünistler “ortak noktaları öne çıkarmak” diyorlardı. “Sosyalizme açılan ileri demokratik devrim” “ileri demokrasi” oldu. Bu temelde UDC protokol anlaşmasına dönüştü. Birlik edebiyatı ardında “ne için birlik” yok oldu gitti. CHP, TİP, TSİP... sıralandı, durdu.

1978'de ayrılıklar apaçık ortaya çıkmıştı. Plenum, ideolojik savaşa, ideolojik düzeyin yükseltilmesine sözüyle büyük önem veriyordu. Bu durumda biz de büyük bir umut ve iyi niyetle *İşçinin Sesi*'ni kendi isteğimizle kapattık. Ve kapatırken de “İşçinin bir sesini kapatıyoruz, gur sesi yükselecektir” dedik.

Atılım ve Bilen yoldaş, ilk başlarda ağırlığıyla Leninci görüşleri savunuyorlardı. Ama oportünizme karşı açıkça savaşmayınca ve oportünistler güçlendikçe, savunulan Leninci görüşlerin içi boşaldı ve geriye doğru itildi. Son Leninci çırpınış “can güvenliği komiteleri” oldu.

1978'in sonunda yayınlanan *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabı, Leninci görüşleri daha da geliştirerek, mantıksal sonuçlarına götürerek savunuyordu. *İşçinin Sesi*'ni kapatırkenki iyi niyeti taşıyordu. Üstelik her zamanki işleyişle basılıp dağıtılmıştı.

Kitap tarihsel bir işlev gördü. El altından işleyen ve epey de ilerlemiş olan süreçleri apaçık ediverdi. Oportünizm kitaba büyük tepki gösterdi. Ortacı yöntemler sonucu oportünizm karşısında ideolojik olarak da giderek gerilemiş olan *Atılım* ve Bilen yoldaş, kitabı bahane ederek açıkça saf değiştirdiler. Eski, ağırlığıyla Leninci fikirleri, yerini ağırlığıyla oportünist görüşlere bıraktı. *Atılım*'da sık sık ve kolayca gördüğümüz ve hatta düzelmesini Bilen yoldaştan bekledi-

⁵ Memet Kurtalan, “Görünen Köy” *İşçinin Sesi*, Sayı: 68.

⁶ Emine Engin, “Yeni Aşama ve Görevlerimiz, *İşçinin Sesi*, Sayı: 71.

⁷ Ayşe Civan, “Faşizm Nasıl Yenilir, *İşçinin Sesi*, Sayı: 72.

⁸ R. Yürükoğlu, “Devrimci Uyanıklık”, *İşçinin Sesi*, Sayı: 73.

⁹ R. Yürükoğlu, “TKP Düşmanlığıyla Hiçbir Yere Varamazsınız” *İşçinin Sesi*, Sayı: 74.

¹⁰ Cemile Çakmak, “Tek Çıkar Yol”, *İşçinin Sesi*, Sayı: 75–76.

¹¹ R. Yürükoğlu, “Faşizm ve Sosyal-Demokrasi”, *İşçinin Sesi*, Sayı: 81.

¹² Hüseyin Tanır, “Burjuva Parlamentarizminin Krizi”, Memet Kurtalan, “Ayaklar Suya Ermelidir”, *İşçinin Sesi*, Sayı: 82.

¹³ “Bu Hükümete de Hayır!”, *İşçinin Sesi* Sayı: 84–85.

ğimiz eski oportünist görüşler ağırlık kazandı. *Üçüncü Program ve Görevlerimiz* kitabında belirtildiği gibi Bilen yoldaş bugün tam bir ortacı oportünist oldu.

1977–1979 arasında yer alan bu hızlı değişim sürecinin tüm mantığı liberal burjuvaziye ür-kütmemek noktasında düğümleniyordu. Bununla bağlı olarak “TKP’ye özgürlük” belgisi gide-rek öne çıktı. Uzun zaman *direnmemize karşı*, sonunda bizim de savrulurken yükselttiğimiz bu belge, hareketin legalizme, reformizme boğulmasının belgisi oldu. Şimdi görüyoruz ki TKP bu belgeyle kendi devrimci özgürlüğünü legalizmle, reformizmle sınırlamış.

Legal olanaklardan yararlanmak, demokratik hakları genişletmek kuşkusuz iyidir. Ama bu-nun için savaşmanın iki yolu vardı. Devrimci belgeler altında devrimci savaşımları yükseltmek, devrimci savaşımın yan ürünü olarak reformlar koparmak. Ya da devrimci savaşımları reformist belgelere boğarak zayıflatmak, böylece reformlara da engel olmak. “TKP’ye özgürlük” ikinci yolun belgisiydi. Buna benzer bir belgeyi Rusya’da Menşevikler, likidatörler ve ortacı Troçkistler savunuyordu. *TKP’nin Sesi, İşçinin Sesi*’ni Troçki’nin ağzıyla konuşmakla suçladı, ama kimin kimin ağzıyla konuştuğunu somut yaşam kanıtıyor.

“TKP’ye özgürlük” belgisi işçi sınıfının bilincini bulandırdı. Liberal burjuvazinin “özgür-lükçü” olduğu kanısını uyandırdı. “Özgürlük ile “legalite”yi *özdeş saydı*, legalist bilinç yaydı. İşçi sınıfının, tüm halkın özgürlük savaşımının öncüsü, yöneticisi olduğunu yadsıdı. Ayrıca, devrim yasal bir işlem olmadığı için devrimci durumda önemi artan illegal örgütlenmenin kü-çümsenmesini getirdi Kadroları açığa çıkardı ve baskılara açık bıraktı. Tüm bunlar devrimci görevlerin geri çekilmesine ve liberal burjuva kuyrukçuluğunun güçlenmesine paralel gelişti. Hareket “uslandı.”

1978’de biz, yanlışların düzeltilmesini bekledik. *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabı buna yardımcı olmayı amaçlıyordu. Ama ona gösterilen tepki, artık masum yanlışların söz ko-nusu olmadığını kanıtladı. Geçmişte söylenen doğrular bile düpedüz yadsınarak, “yanlış”ların savunusuna, doğrulara saldırıya geçilmişti.

Bugünkü açık eleştirileri “fraksiyonculuk, gevezelik” diye suçluyorlar. İşte bu gevezeliktir! Biz fraksiyoncu olmadığımızı *İşçinin Sesi*’ni bir kez kendi isteğimizle kapatarak kanıtladık. Ama artık oportünizm, bilinçli işçilerin devrimci yeteneği önüne set çekiyor. Devrim hareketi-nin tüm sorunları zincirleme bu seti kaldırıp atmaya bağlanıyor. Oportünizme karşı savaş geve-zelik değildir. Bunun ucunda milyonların yazgısı, partinin onuru var!

Lenin, Rusya’daki Kara–100 tehlikesinden (faşist tipi bir hareket) söz ederken, gerçek tehli-ke buna karşı savaşın hegemonyasını liberal burjuvaziye bırakmaktır diyor.

“İşçilerin partisi yığınlara, yalnızca kendi sosyalist bilincinize ve sosyalist örgü-tünüze güvenin, der. ... Duma’daki hiçbir Kara Yüz tehlikesi, liberal burjuvazi-yi, onun belgilerini, onun adaylarını ve siyasetini körçesine izleyen yığınların bilincinin yozlaştırılması kadar zararlı olamaz.”¹⁴

Lenin böyle diyor. Türkiye pratiği de bu sözü kanıtıyor.

¹⁴ V. I. Lenin, “Burjuva Partilerin ve İşçilerin Partisinin Duma Seçimlerinde Tutumları”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova, cilt 11, s.417.

2. 2. OPORTÜNİSTLER DEVRİMDEN KORKUYORLAR

Yıllardır süren bir gelişme ile 1977 sonlarında iyice güçlenen oportünizm nedeniyle TKP üstüne düşen görevi yerine getiremedi. Yığınlara, 1977 sonrasında, tam da en gerekli zamanda, “yalnızca kendi sosyalist bilincinize ve sosyalist örgütünüze güvenin” demedi.

1977 sonlarından başlayarak, artan bir enerjiyle sahte umutlardan, liberal burjuvaziden soyutlanmak gerekiyordu. Proleter çizgisini tüm bulanıklardan çekip ayırmak gerekiyordu. O zaman yığınların deneyimi bu çizgiyi doğrulayacak ve boş umutlar yıkılınca bu çizgi alternatif olacaktı. Burjuvazi bu arada bir eliyle tutarken, öteki eliyle vurmaya arttırdı. Oportünizm vuran ele karşı tutan ele daha çok yapıştı. Bunun sonucunda, yaşamın öğrettikleriyle yığınlarda boş umutların etkisi hızla geçmeye başladı ama proleter çizgi alternatif olamadı. Çünkü bu çizgi açık seçik konmadı, bulandırıldı

Geçerken hemen şunu belirtelim. Yeni yeni ortaya çıkan bir “orta-sol” çizgi var. Bu çizginin savunucuları, liberal burjuvazinin yaydığı sahte umutlar sonucunda küçük burjuva yığınlarda beliren yanlış yargılardan soyutlanmak sosyalist devrimde geçerlidir diyorlar. Oysa proleter hegemonyasında gerçekleşecek her devrimde geçerlidir. Ters mantık, “devrimimiz sosyalist değil, öyleyse burjuvazi öncülük etsin” diyen Menşeviklerin mantığıdır. Her neyse. Konumuza dönelim.

Oportünizm, proleter çizgisini açık seçik koymayarak, liberal burjuvaziden soyutlanmayarak yayılan boş umutların geçici etkisinden giderek hızla sıyrılan işçi yığını psikolojisinden *soyutlandı*. Oportünizm işçi sınıfının devrimci yeteneği önüne çekilen setleri yıkmadığı gibi, kendisi başlı başına koca bir set oluşturdu.

İşçi sınıfı içindeki devrimci birikim çıkışı yolu bulamadı: Örneğin, Lassa’da işveren canı istediği gibi militan işçileri işten attı. Buna karşı bütün işçiler direnişe geçtiler. Lastik-İş yöneticileri “yasal olmadığı” için direnişi bastırdılar. Soda işçileri bir başka örnek. Çoluk çocuk Ankara kapılarına yürüdüler. Ama oportünistler bu eylemi tıkız ettiler. *TKP’nin Sesi Radyosu* “CHP’li sayıların gösterdikleri ilgi”yi duyurmanın ötesine geçmedi.

İşçi sınıfı içindeki birikimin her koldan dizginlendiğinin en güzel bir kanıtı 1 Mayıs 1979’dur. DİSK yönetimi ve oportünistler, çok farklı konumda gözükmelerine karşın, işçileri son ana dek oyalayarak İstanbul’da 1 Mayıs’ı önlediler. Yoksa işçilerin ne sıkıyönetimden korkusu vardı, ne yasaları incitmekten.

1 Mayıs, işçi sınıfının bilek gücüyle kopardığı, uğrunda şehitler verdiği bir haktı. Bilinçli işçiler için “yasa” buydu. 15-16 Haziranlara, DGM direnişlerine çıkan işçi sınıfı, 1 Mayıs alanına yine de çıkardı. Ama son ana dek oyalama taktiği, işçilerin kendiliğinden hazırlığını bile engellemeyi amaçlıyordu. Amacına ulaştı. Bilinçli işçiler hazırlıksız eylemin kıyıma gideceğini gördüler ve İstanbul’da 1 Mayıs’a çıkmadılar.

Oportünistler uzun süre DİSK’in ne yapacağını beklediler. DİSK’in oyalaması ortaya çıkınca DİSK yönetimini “sol oportünistlikle(!)” suçladılar! Devrimci propaganda, ajitasyonla ve örgütsel hazırlıkla İstanbul’da 1 Mayıs’ı örgütlemek oportünistlerin aklına bile gelmedi.

Sözün kısası, işçi sınıfımız içinde savaşım isteği biriktikçe birikti. Bu istek bir yandan sarı pembe renk renk sendikacılık tarafından yani *kendiliğindenlik düzeyinde* bile hapsedilmeye çalışıldı. Ama onun bu düzeyde hapsedilmesinin ana sorumlusu bilinçli devrimci eylemleri engelleyen oportünizm oldu. İşçi sınıfının eyleme çıkması dört bir koldan engellenince, geniş yığın-

larda yıkılan CHP umudu, alternatif bulamadı. Genel olarak yığın eylemleri geriledi. Sonra da bunlar devrimci durumun yokluğuna “kanıt” olarak gösterildi.

Türkiye’de devrimci durum var ve derinden büyük bir enerjiyle olgunlaşıyor. Ulus çapında bunalıma doğru ilerliyor. Bilinçli proletarya içinde devrimci birikim patlama noktalarına erişiyor. Geniş köylü yığınlarında hoşnutsuzluk birikiyor. Kürt halkı zulme yeter diyor. Adana ve çevresinde küçük çapta bir iç savaş yürüyor. Ordu içinde laçkalıklar, tüm tantanaya karşın çoğaldı. Tüm bunların yanı sıra 14 Ekim seçimleri burjuvazinin yönetemezliğini daha da açık ortaya çıkaracak.

Burjuvazi bunları görüyor. Bir yandan yığınlardaki birikimi örtbas etmek için, 14 Ekim seçimlerini sahte umutları tazelemek, yeni sahtelikler yaymak için kullanıyor. Öte yandan, işçi sınıfını toplu işten çıkarmalarla tehdit ediyor. Sıkıyönetim silahlarını işçilere doğrultmuş bekliyor. Patron hükümet lokavt ilan ediyor. Burjuvazi, devrimci proletaryanın, önüne çekilen setleri yıkıp geçebilecek olan devrimci yeteneğinden korkuyor. Proletaryanın ve emekçi yığınların başkaldırmasından korkuyor. Bunun için, tüm önlemlerin yanı sıra bir de askersel diktatörlük tezgâhlıyor.

Patlayıcı maddenin böyle sıkışık olduğu bir ortamda toplu sözleşmeler geldi. Oportünistler hem toplu sözleşmelerin ortamını, hem Türkiye ortamında toplu sözleşmelerin anlamını, hem de toplu sözleşmelerde ne tutum alınması gerektiğini — hepsini çarpıtıyorlar.

2. 3.TOPLU SÖZLEŞMELER VE OPORTÜNİZM

Oportünistler daha toplu sözleşmelerin ortamını anlatırken ortalığı bulandırıyorlar. Bulanıklığın en güzel örneği *Savaş Yolu*’dur.

Savaş Yolu’nun 22. sayısında toplu sözleşmeler üstüne çıkan yazıda (Bak: *Ek*) Türkiye ortamı anlatılıyor ve sonra sendikaların üye tabanına yönelik ideolojik saldırılardan, bunların tabanda kafa karışıklığı amaçladıklarından söz ediliyor.

Oysa *Savaş Yolu*’ndaki yazının kendisi tüm ideolojik saldırıların ana halkası oluyor, çünkü *Savaş Yolu* “işçi sınıfının savaş yolu” adına çıkıyor!

Yazıda, daha toplu sözleşmelerin yer alacağı ortamın özellikleri sıralanırken sulandırma başlıyor. Sıkıyönetim işçi-işveren ilişkilerine “müdahalede”(!) bulunuyormuş. Sıkıyönetim işçi işveren ilişkilerinin dışında bir olgu değildir. Tarafsız olması gerekirken taraf alıyor değildir. Sıkıyönetimin sınıfsal özü işverenin ta kendisidir. Sıkıyönetimin niteliği konusunda “tabanda kafa karışıklığı” yaratmaya *Savaş Yolu*’nun hakkı yoktur.

Toplu sözleşmelerin yer alacağı ortamın bir özelliği olan “hükümetin tutumu” konusu da bulanıktır. Hükümet kimdir, nedir açık değil.

Toplu sözleşmelerin ortamı bulanık bir biçimde belirledikten sonra “sağdan gelen çarpıtmalar” diye bir bölüm var.

Şimdi soralım “sağ ve ‘sol’ ” dendi mi ne anlama gelir? Sağ oportünizm ve “solculuk” anlamına gelir. Eğer genel olarak sağ ve sol güçlerden söz ediyorsak solu tırnak içinde yazmayız. Bir şey açık ki “sol” yazıyorsak, sağ da sağ oportünizm demektir.

Savaş Yolu'ndaki yazıya göre sağdan gelen çarpıtmalar, *birincisi*, CHP sağ kanat yöneticileri ve onların işbirliği içinde oldukları sendika bürokratlarından geliyor. Bunlar ulusal çıkarlar edebiyatı ardında tekelci burjuvazinin çıkarlarını savunuyorlar. Sağ reformist hayal ve eylemsizlik yayıyorlar.

İkincisi, "Şimdi bunalım var hammadde yok, işten çıkarmalar arttı, bu durumda grev işverenlerin işine yarar" diyenler var. Kim olduğu belli değil.

Üçüncüsü, sağ oportünist akımlar var. İkinci görüşün bunların maskesi olduğu söyleniyor. "Bunlar"ın kim olduğu açıkça söylenmiyor ama 1977'de Maden-İş grevine ilişkin verilen örnekten TİP olduğu anlaşılıyor.

Görüyoruz ki "sağ ve 'sol' " diye yazıyorlar. Bu yazılışıyla sağ, oportünizm anlamına gelmesi gerekirken, ne anlama geldiği belli değil. TİP'e üstü kapalı bir biçimde oportünist deniyor, "sosyal demokrat demagoji"nin ne olduğu, ne olmadığı açık edilmiyor.

"CHP sağ kanat yöneticileri" yani CHP üst yönetimi sağdan gelen çarpıtmalar yapıyor. Nasıl bir sağ olduğunu *Savaş Yolu* yutuyor. O zaman bize akıl yürütmek düşüyor. CHP sağ kanat yöneticilerinin "sağ"lığı oportünizm anlamında ise, *Savaş Yolu*, Sağlam Önder'in *Ana Halka*'sıyla ve *Atılım*'la ters düşüyor. Onlar, CHP burjuva partisidir, sosyal-demokrat değildir, ama CHP'nin içinde sosyal-demokratlar vardır ve de sosyal-demokrasi "sağ oportünizmin günümüzde en açık ifadesi"dir diyorlar. Açıkçası, CHP üst yönetimini liberal burjuva sayarken, sağ oportünizm(!) olarak yorumladıkları sosyal-demokrasiyi CHP içinde, tabanda bir güç olarak değerlendiriyorlar. *Savaş Yolu* ise CHP üst yönetimini sağ oportünist, dolayısıyla sosyal-demokrat(!) olarak değerlendiriyor.

Yok, eğer *Savaş Yolu*, CHP sağ kanat yöneticilerinin "sağ"lığını oportünizm anlamına değil de genel olarak toplumdaki sağcı güçlerden biri anlamına kullanıyorsa, yine Sağlam Önder'in *Ana Halka*'sıyla ve *Atılım*'la ters düşüyor. Çünkü onlar CHP üst yönetimini toplumun sağcı güçlerinden biri olarak değerlendirmiyorlar!

Hepsi bir yana, *Savaş Yolu* eğer CHP içinde sağ oportünizmin olduğunu yadıyorsaydı, yine *Atılım* ve Sağlam Önder'le ters düşüyor. Özellikle Sağlam Önder artık oportünizmi CHP içi-CHP dışı diye sınıflandırıyor.

Görülüyor ki, oportünist *Savaş Yolu*, ağzıyla kuş tutsa, ortacı *Atılım*'a ve Sağlam Önder'e yaranamıyor. Bunun onlar da farkında ki, açıktan ters düşmemek ya da açıktan savunuyor görünmemek için konuyu bulanık bir biçimde eleştiriyorlar. Militan hangisine bakacak? Hangisine inanacak? Bu, tabanda kafa karışıklığı yaratmadır. Herkes görüşlerini apaçık ortaya koymak zorundadır. Görüş ayrılığı varsa, onu da onurlu bir biçimde açık tartışmak gerekir.

Sonra, eğer TİP'in sağ oportünist olduğu düşünülüyorsa, neden ad vererek yazılmıyor? Oportünistlerin kimliğini gizlemek de başlı başına oportünizmdir.

"Sağdan gelen saldırılar" bölümü şöyle sonuçlanıyor:

"Bu saldırıların göğüslenmesi, etkisizleştirilmesi, yığınlara yönelik etkili ve bilimsel gerçekleri açıklayıcı, hedef ve olanakları gösterici bir ajitasyon ve propaganda çalışmasını gerektirir."

İşte bu da tam demagojik militanlık, gevezeliktir. Çünkü hemen ardından *İşçinin Sesi*'nin bilimsel gerçekleri açıklayıcı tutumuna saldırıya geçiliyor. Ve bilimsel bir yanıt da getirilmiyor!

Oportünistler, toplu sözleşmelerde yanlış yol gösteriyorlar. Bunu açığa çıkardığı için *İşçinin Sesi*'ne saldırıyorlar!

Oportünizmin toplu sözleşmeler konusundaki tutumu sendikal siyaset olarak özetlenebilir.

Bir kez toplu sözleşmeler için getirilen, “*alnabilirlik ölçütü*” bunun en güzel örneğidir. İşçi sınıfının istemleri daha uzlaşma masasına oturulmadan budanıyor. Oportünizm, sendikal siyasetin tipik uzlaşmacı yolunu izliyor. Buna gerçekçi istem konusunda geleceğiz.

İkincisi, bu uzlaşmacı yaklaşımla ücret istemleri, ekonomik istemler yontuluyor ama bunu gizlemek için “büyük siyaset” havaları atılıyor. Hatta *Savaş Yolu*, *İşçinin Sesi*'ni ekonomizmle(!) suçluyor! Ücretler de ne ki diyor, çok daha “önemli” konular var! Ama ücret konusunda uzlaşmacı olan, siyasette Leninci olabilir mi? Olamaz ve olamıyor. Ve bu daha Türkiye ortamını değerlendirilince, devrimci durumdan söz etmeyişinde ortaya çıkıyor.

İşçi sınıfının, emekçilerin “yaşam standardı sorunu *da* bir ilke sorunudur”¹⁵ diyor Lenin. Bugün Türkiye’de bu en önemli bir ilkesel sorundur. Çünkü son yıllarda işçilerin, emekçilerin yaşam koşullarındaki gerileme, başlı başına siyasal anlam taşıyor. Bir yandan ekonomik şiddet, öte yandan ekonomik savaşımlı bile engellemek, dizginlemek yığınlar boyundiriminin bir yoludur. Kokuşmuş üretim ilişkilerini ayakta tutmanın gereğidir. Bunun için kendisi başlı başına siyasal bir tuzaktır. Oportünist siyasal çizgi, işte bu tuzağı işçi sınıfına göstermiyor. Böylece *Savaş Yolu*'nun, daha “önemli” sorunlar var havalarında ücretleri küçümsemesi, bu siyasal tuzağın kılıfı olmanın ötesine geçemiyor. Ücretleri küçümsemek başlı başına oportünist bir siyasal çizgiyi temsil ediyor.

İşçi sınıfımızın ekonomik haklar savaşımlı zaten uzun yıllardır devrimci bir nitelik kazanıyor. “Liraya üç kuruş” ekleme boyutlarını aşır, ülke çapında emeğin savunusuna dönüşüyor. Karşısında hep devletin tankını, sıkıyönetimi, hükümeti buluyor. Burjuvazi bu nedenle sendikalarda oyunlar çeviriyor, hareketi kendiliğindenlik düzeyinde bile önlemeyi amaçlıyor. Oportünistler de bu “ince” siyaseti bozmaya çalışacaklarına, toplu sözleşmelerde ekonomik kazanımlara burun büküyorlar. Gerçekte devrimci eylemden kaçıyorlar. Kaçarken de suçüstü yakalanmasınlar diye arkalarına sis bombası atıyorlar. İşte *Savaş Yolu*'nun *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini çarpıtmasının anlamı budur.

Savaş Yolu, *İşçinin Sesi*'ni ekonomizmle suçluyor. *İşçinin Sesi* toplu sözleşmeyle devrim olur diyormuş! *Savaş Yolu* tırnak içinde bazı sözler veriyor ama bu sözler *İşçinin Sesi*'nde yok:

“Diyorlar ki ‘Bugün asgari ücret 1,200 TL olmalıdır ve toplu sözleşmelerde bu esas alınarak talepte bulunulmalıdır. Burjuvazi bu istemi karşılayacak durumda değildir. İşçiler bunu kararlı bir şekilde isterlerse o zaman devrim olur.’”

İşçinin Sesi konuyu şöyle koyuyordu:

“Türkiye’de üretim güçleriyle üretim ilişkileri öyle bir çelişki içindedir ki, emperyalizm ve tekellerci burjuvazi, ‘gerçekçi istem’in bu en alt düzeyini bile karşılamaz. İşçi sınıfımız bugün *kapitalizmin kuralları içinde* işgücünün gerçek karşılığını, bu en doğal hakkını *kararlı* biçimde istese DEVRİM OLUR. Şimdi anlaşılıyor değil mi, tüm oportünistler ‘gerçekçi istem’ konusunu neden çarpıtıyorlar?”

“Herkesin niyeti kendine! Biz en doğal hakkımızı, işgücümüzün karşılığını isteyelim! Veremiyorsa yıkılsın bu düzen!”

Savaş Yolu düpedüz çarpıtma yapıyor. Ve çarpınılarıyla *İşçinin Sesi*'nin ne denli haklı olduğunu kanıtıyor.

¹⁵ V. I. Lenin, “Ekonomik ve Siyasi Grevler”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1973, cilt. 18, s.88.

İşçinin Sesi önce bu düzen içinde bile alınabilmesi gereken bir hak, gerçekçi bir istem saptıyor. (*Savaş Yolu* bu istemi de sosyalizme atfediyor, ama buna sonra geleceğiz). Bu haklı istemi, *İşçinin Sesi* söylediği için değil, haklı, doğru, gerçekçi olduğu için işçi sınıfımız benimserse, bu düzenin en doğal, basit haklarını bile vermekten aciz olduğunu görürse ve istemleri için kararlı savaşırsa, ülke devrime gider diyor. Bunun adı toplu sözleşmeyle devrim yapmak değil, en küçük haklı istemlerin bile devrimle bağlı olduğunu göstermektir. Her şeyi devrimle bağlamaktır. Bir kıvılcımla koca bozkırı tutuşturmaya çalışmaktır. Rusya’da 1917 Şubat devriminin dükkânlarında süt bulamayan kadınların protestosu ile başladığını duydunuz mu?

Savaş Yolu, *İşçinin Sesi*’ni toplu sözleşmeyle devrim yapılır demekle suçluyor. Ama buna karşılık, “hayır, devrim ayaklanmayla, fabrika işgalleriyle, barikat savaşlarıyla yapılır”da demiyor. Doğrusu bir Leninci, karşısındakini toplu sözleşmeyle devrim yapmakla suçlarsa böyle dedi. Acaba *Savaş Yolu*’na göre devrim nasıl yapılır? Bunun yanıtını şöyle veriyor *Savaş Yolu*:

“İşçi sınıfının isteklerini elde etme gücü gün gün artmaktadır. Bunalım koşullarından devrimci sonuçlar çıkarma olanakları vardır. Sınıf sendikaları bu olanakları değerlendirecek ve sendikal hareket yeni bir ivme kazanacaktır. Solda yer alan tüm parti, gurup ve akımların yeni bir sınav olan bu savaşında alacakları not sınıf sendikalarına karşı takınacakları tutuma, sağlayacakları desteğe, dolaylı biçimde burjuvazinin yanında saf tutmaktan kaçınmalarına bağlı olacaktır.”

Savaş Yolu’na göre devrim sendikalarla yapılır. Partiler de sendikalara tutumlarıyla “devrimde” not alırlar. Yani devrim yapılmaz! Devrimci giysilerde bir sendikal siyaset uygulanır! Biz de sanıyordu ki bunalımdan devrimci sonuç çıkarmak işçi sınıfı partisinin görevidir. Yanılmışız!

Şimdi bir de Troçki ile oportünist yoldaşlarımızın şu toplu sözleşmeler konusunda aldıkları tutumun benzerliğine bakalım.

Tam da oportünistlerin ve *TKP’nin Sesi*’nin, *İşçinin Sesi*’ni, Yürükoğlu yoldaşımızı, hatta onun kitabına önsöz yazan William Pomeroy’u bile Troçkistlikle suçlamaya yeltendikleri şu günlerde tarihe kısa bir dalış yapmak çok yerinde olur.

Önce Troçki “sol serüvenci” midir, ona kısaca Lenin ve Stalin’den yanıt getirelim. Lenin şöyle diyor:

“Troçki, Marksizm’in hiçbir önemli sorununa ilişkin, hiçbir zaman kesin bir görüş koymadı. O her zaman, belli görüş ayrılıklarının çatlakları arasından solucan gibi yolunu bulmanın ve bir tarafı ekip ötekine geçmenin tezgahçısı oldu.”¹⁶

Stalin de şöyle soruyor: “...eğer Troçkizm komünizmin sağ kanadı değilse, sağdan gelen bir tehlike değilse, nedir?”¹⁷

Troçki tipik bir ortacıdır. Her zaman sağ gruplarla birlikte çalışmış, onların incir yaprağı olmuştur. İlkesizlik, ortacılık Troçki’nin en belirgin özelliğidir. Bu açıdan Troçki, bize Troçkizm suçlaması yöneltenlerle derin bir benzerlik taşır. Troçki ortacılıktan, ilkesizlikten “sol” kılıflı devrimciliğe evrim geçirmiştir.

Şimdi tarihten örneğe girebiliriz:

1912’de Rusya’da grevler yapılıyor. Likidatörler ve Troçki “ekonomik savaşım” diye burun büküyorlar, seçimlere ondan daha çok önem, veriyorlar ve seçimlerde de “anayasal reformlar”

¹⁶ V. I. Lenin, “Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1972, cilt. 20, s.447–448.

¹⁷ J. V. Stalin, “Çekoslovakya Komünist Partisi”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1954, cilt. 7, s.62.

için propaganda yapıyorlar·Bolşevikler, grevlere birincil önem veriyorlar, seçim propagandasını da buna bağlı kılıyorlar.

Lenin, likidatörler ve Troçki için şöyle diyor:

“Likidatörlerin platformuna bakın. Likidasyoncu özü Troçki’nin devrimci sözleri ardında hünerli bir biçimde gizlenmiş. ... Onlar, grevlerde görmek istediklerini — anayasal reformlar için savaşımları — görüyorlar. Görmek istemediklerini, yani devrimci yükselişi, görmüyorlar. ... Seçim kampanyasını var olan, asıl ‘gerçek’ siyasal durumun ruhuyla dolduracaklarına, ... gerçek şey diye reformist seçim kampanyasını duyuruyorlar.”¹⁸

Bugün Türkiye’de henüz yığınsal devrimci grevler başlamadı. Ama devrimci açıdan ülkeye bakan göz, proletarya içinde birikmiş olan devrimci eylem isteğini, devrimci enerjiyi gören göz, geniş emekçi yığınların “umudumuz savaştan işçi sınıfımız” dediğini sezen göz, ekonomik savaşım diye toplu sözleşmelere burun bükmez. Burjuvazi de bu gerçekleri gördüğü için “yurtta seçim heyecanı başladı” diye manşetler attı.

Oportünistler toplu sözleşmelerde görmek istediklerini görüyorlar. Gözleri o denli başka taraflara çevrilmiş ki, işçi sınıfımızın devrimci yeteneğini görmüyorlar. O sınıf ki nice devrimci savaşlardan geçmiş. Neden kendi haklarından ve ücretlerden başlayarak, tüm emekçiler adına sesini yükseltmesin? Neden tüm emekçilerin sözcülüğünü yaparak burjuvaziye “sizin yarattığınız bunalımın yükünü biz çekmeyeceğiz” demesin? Neden ülkeyi devrime götürmesin?

Sınıf savaşımında zengin deneyim yalnızca ileri adımlarla kazanılmaz Geçici gerilemeler, bunlardan çıkarılacak dersler de işçi sınıfını güçlendirir. İşçi sınıfımızın bilinçli kesimleri son yılların derslerini görüyor, gördüğü ölçüde de güçleniyor, daha iyi bilinçleniyor. Bu bilinciyle partisinden oportünizmi söküp atacak, sendikaları burjuvazinin kuyruğuna takan her türlü oyunu da bozacaktır. “İşçiyiz güçlüyüz, devrimlerde öncüyüz” belgisini bu kez daha ileri bir bilinçle yaşama geçirecektir. Toplu sözleşme savaşımını bunu sağlayabilir. Bozkırı tutuşturacak kıvılcım olabilir.

¹⁸ V. I. Lenin, “Reformcuların Platformu ve Devrimci Sosyal Demokratların Platformu”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1973 cilt. 18, s.380–384.

3. TOPLU SÖZLEŞMELERDE DEVRİMCİ TUTUM

Son yıllarda işçi sınıfının gerçek ücretleri 12 Mart'ın da gerisine düştü. Tüm emekçilerin yaşam düzeyi geriledi. “özveri” gevelemeleri ardında burjuvazi, 1971 sonrasında şanlı savaşlarla elde edilmiş kazanımları pahalılık silahıyla geri aldı.

Bu durumda toplu sözleşmeler geldi. Ve önümüze bir dizi soru koydu: İstemlerimizi nasıl belirleyeceğiz? İstemlerimiz neler olmalıdır? İstemlerimizi nasıl koparıp almalıyız?

Bu sorulara değişik yanıtlar, farklı tutumla çıkıyor. Bunlar arasından doğruyu seçmek, yalnızca işçilerin değil, tüm emekçi halkın ekmeği, sağlığı, çocukların geleceği açısından büyük önem taşıyor.

Sorulara getirilen yanıtlarda genel olarak üç çizgi çıkıyor. Biri, burjuvazinin sendikal hareket içindeki doğrudan uzantısı olan *sarı sendikacılıktır*, ikincisi, işçi sınıfı adına konuşan ama gerçekte küçük burjuva görüşleri sendikalara taşıyan *ortacık ve oportünizmdir*, yani *pembe sendikacılıktır*. Üçüncüsü ise her alanda işçi sınıfının çıkarlarını ikircimsiz savunan *Leninizm'dir*. Birinci ve ikinci çizgiler kimi sendikacılar ve uzmanlar arasında yaygındır. Üçüncüsü ise, özellikle işçi baş temsilcileri ve bilinçli işçiler arasında ağırlıktadır.

3. 1. GERÇEKÇİ İSTEM NEDİR?

Önce “istemlerimizi nasıl belirleyeceğiz?” sorusunu alalım. Bu soruya herkes aynı yanıt veriyor, “gerçekçi bir biçimde” diyor. Ama gerçekçi istem anlayışında üç çizgi yine kendini açığa veriyor.

1. *Birinci görüş*, “Gerçekçi istemin ölçüsü o gün için burjuvazinin ne verebileceğidir” diyor.

Burjuvaziye kalırsa, o hiç vermek istemez. O zaman bu anlayışı savunanlar neden “istem” ileri sürmek için kendilerini yoruyorlar diyeceksiniz?

Gerçekte böyle değil. Burjuvazi hiç vermek istemez ama veriyor gözükmek ister. Başka türlü işçileri, emekçileri yatıştıramaz. İşte bu anlayışı savunanlar, burjuvazinin “veriyor gözükmek” taktiğinin işçiler arasında uygulayıcısıdır.

2. *İkinci görüş*, “Gerçekçi istemin ölçüsü işçi sınıfının ne kadar alacak üçte olduğudur” diyor.

Bu görüşü ne yazık ki, TKP içinde boy veren oportünizmin organı durumuna sokulan *Atılım* savunuyor. *Atılım*'ın Ağustos sayısında şöyle deniyor:

“...İstemlerin gerçekçiliğinde ölçü burjuvazinin ne kadar verebileceği değil, işçi sınıfının *ne kadar alacak güçte* olduğudur. Bu da işçi sınıfının, sınıf sendikalarının savaşım kararlılığına, hazırlığına ve örgütsel gücüne bağlıdır.

“O halde yapılacak iş, tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesini işleterek *işçilerin gerçek istemlerini* saptamak, bunları alabilmek için de çok yönlü hazırlıklara girmektir” (abç).

Bu görüşü, *Savaş Yolu* da savunuyor ve *İşçinin Sesi*'ne saldırırken şöyle diyor:

“İşçinin Sesi yazarları toplu sözleşmelerdeki istemlerin tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesinin işletilmesiyle ve işçi sınıfının ne kadar alacak güçte olduğunun dikkate alınmasıyla saptanmasına karşı çıkıyorlar.”

Aynı görüşü bir de *Devrimci Yol* çizgisinde olan *İşçilerin Sesi* gazetesi savunuyor ve şöyle diyor:

“Asgari ücretin düzeyine ilişkin talep mevcut ekonomik demokratik mücadele olanakları ve boyutları göz önünde tutularak *elde edilebilecek azami düzey* olarak tespit edilmelidir.”¹⁹ (abç)

Böylece aralarında büyük ayrılıklar varmış gibi gözükken iki görüş aynı özde birleşiyor: Alınabilirlik ölçütü. Bu ölçütün yanı sıra, *Atılım* ve *Savaş Yolu* “tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesini” getiriyor.

Önce “*alınabilirlik*” üzerinde duralım. Bu ölçütün ne anlama geldiğini, *Savaş Yolu* kendi diliyle açığa vuruyor. Şöyle diyor: “Bir kere toplu sözleşmeler burjuvazi ile işçi sınıfı arasında bir pazarlıktır. Lenin’in benzer konularda belirttiği gibi bir ‘uzlaşma’ masasıdır.” Peki, o zaman pazarlığa, “uzlaşma sonunda ne çıkabileceğinin tahmini”ne dayanan istemle girmek uzlaşmacılık olmuyor mu?

Eğer toplu sözleşmeler bir uzlaşma masasıysa, bu “masa”ya *alınması gereken* istemle oturmak gerekir. Ne kadar alınabileceği pazarlık (yani sınıf güçlerinin çarpışması) sırasında çıkar. Daha “uzlaşma” başlamadan istemi buna göre ayarlamak, daha baştan karşı tarafa pazarlıkta avantaj sağlamaktır. Burjuvaziyle uzlaşmaktır. *Uzlaşmacılıktır!* Bunun için de “burjuvazinin ne verebileceği” ölçütüyle özde aynıdır.

Menşevikler de her alanda, hep “*alınabilirlik*” ölçütüne göre istem koyuyorlar. Buna karşı Lenin, ne kadar alınabileceği ancak savaşta belli olur diye vurguluyor. Menşevik Plehanof için şöyle diyor:

“Kimin gücünün karşısındakini ‘geçmiş olduğu’ *hiç bir zaman* savaştan önce tam olarak saptanamaz. Yalnızca bilgiler böyle bir şey düşleyebilirler. Güçlerin düşman güçlerini *geçmesi* kavramı, savaşçılar görevlerinin *tam bilincindedirler* anlamına gelir. Plehanof... bu bilinci *bulandırıyor*. Bu, gerçekten, ‘ihanetten berterdir’.”²⁰

İşte “*alınabilirlik*” ölçütünü savunanlar da işçilerin bilincini bulandırıyorlar. *Dev Yol* çizgisi için bu doğaldır. Ama *Atılım* ve *Savaş Yolu*, bunu yaparak işçilerin alma gücünü de azaltıyorlar. İşçi sınıfının gücü sınıf bilincinden gelir.

Tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesine gelince. *Atılım*, Ağustos sayısında, “sınıf sendikaları ve sendikalardaki komünistler nasıl bir politika izlemelidirler” diye soruyor ve yanıt olarak uzlaşmacılığı getiriyordu. Sonra da tabanın söz ve karar sahibi olmasından söz ediyordu. Bir kez, tabanın söz ve kararının oluşması sürecinde komünistlerin doğruları savunma görevini

¹⁹ *İşçilerin Sesi*, 8 Mayıs 1979, sayı: 2, s.8

²⁰ V. I. Lenin, “Oportünizmin Taktikleri Üzerine”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1972, Cilt. 12, s.176.

silip atıyordu. Bu, tabanı yanlış yönde etkilemek oluyordu. Dolayısıyla, “tabanın söz sahibi olması ilkesi” hem ekonomizme kılıf oluyor, hem de “söz ve karar” geri çekiliyordu.

İşçinin Sesi bunu söyleyince *Savaş Yolu* uzlaşmacılığın savunusuna geçiyor. “İstemleri taban belirler” diyor ve somut istemler öne sürdüğümüz için bizi “istemleri tabanın belirlemesine karşı çıkmak” ve “işçi sınıfına güvensizlik”le suçlamaya kalkışıyor. Ne kadar devrimci değil mi? Ama değil, yalnızca kof bir demagoji. İstemleri tabanın belirlemesine kimse karşı değildir. Biz hiç değiliz. Adımız nedir? İşçi sınıfı devrimcisi miyiz, komünist değil miyiz? Marksizm–Leninizm diye bir bilim yok mu? Bu bilim ve toplumsal gelişmenin ışığında istemler saptamak ve bunları işçi sınıfının benimsemesi için en büyük enerjiyle seferber olmak komünistin görevi değil mi? “Taban belirlsin” diyerek aradan sıyrıлма demagojisini kim yutacak?

Savaş Yolu tabanın doğru yönde söz ve karar sahibi olması korkusuyla panik içinde *İşçinin Sesi*'ne saldırıyor.

“Yazar kendisini toplu sözleşme istemelerini saptamada yetkili gördüğü için tabanın katılımını gereksiz görüyor. Ona göre taban burjuva propagandasının yaydığı önyargıların kurbanı durumunda ve hakkını istemeyi bilmiyor, az istemeye eğilimli. Üstelik bu genellemeler Maden–İş gibi üyelerini bilinçlendirmede büyük rol almış bir sendikanın üyeleri için 100’ü aşkın işyerinde çalışan işçilerin istemlerinin kolektif bir şekilde ve sendikanın öncülüğünde saptanması söz konusu iken yapıyor. Böylece hem Maden–İş sendikası ve yöneticileri bir kalemde siliniyor, hem de 100’ü aşkı işyerindeki 30 bin kadar işçinin örgütlü bir biçimde istemlerini saptamada söz ve karar sahibi olacak kadar bilinçli olmadıkları söylenmek isteniyor. Aynı zamanda sözleşme taslağının kolektif olarak hazırlanması için çaba göstermek ‘gidip işçilere sormak’ olarak basitleştiriliyor. Sendika ile işçiler birbirinde ayrılıyor. Olaylara işçi sınıfının dışından bakmak yazarı buralara kadar getiriveriyor.

Tüm bunların ardında, işçi sınıfını güvensizlik sırtıyor.”

Bir kez, *İşçinin Sesi*, tam tersine, tabanın katılımını çok gerekli gördüğü için toplu sözleşme istemleri konusunda doğruları açıkça savunuyor. Yoksa oportünistlere bir mektupla görüşlerini bildirirdi.

İkincisi, “özveri” gevelemesinin alıp yürüdüğü, DİSK’in başını bu gevelemenin uzantılarının tuttuğu, *Atılım*’ın komünistlerin ve sınıf sendikalarının önüne görev diye uzlaşmacılığı koyduğu, *Savaş Yolu*’nun uzlaşmacılık yaptığı bir ortamda *İşçinin Sesi* doğruları avaz avaz savunmanın gerçekten de önemli olduğuna inanıyor. Bu, tabana değil tam tersine, o tabanın devrimci enerjisine toplu sözleşme düzeyinde *bile* dört koldan set çekenlere güvensizliktir!

Üçüncüsü, *Atılım*’ın da, *Savaş Yolu*’nun da tabanın söz ve karar sahibi olma ilkesi diye dilen düşürmedikleri, demagojiden başka bir şey değildir. Oportünistler, hem sendikalarda tabanın söz ve karar sahibi olmasını “savunuyorlar”, hem DİSK’te ihraç kararlarının kaldırılmasından söz ediyorlar, hem de bakalım ne yapıyorlar:

Maden–İş’e *İşçinin Sesi*’ni yasaklama yönünde karar aldirmaya çalışıyorlar. Bırakalım *İşçinin Sesi*’ni bir yana, bu en başta Maden–İş’e, sendikal birliğe zarar verici bir davranıştır. DİSK’in Maden–İş’e uyguladığı yöntemin aynısıdır. Maden–İş’i de bu yöntemi uygulamaya sürüklemek onu ilkesiz konumlara götürür. Aynısını biz uygularsak nasıl savaşaacağız DİSK yönetiminin çirkin yöntemlerine karşı? Böyle yöntemler uygulanırsa nerede kalır tabanın söz ve karar sahibi olması?

Oportünistler, İGD, İLD ve İKD’de *İşçinin Sesi*’ni yasaklıyorlar, yakıyorlar! Faşist Almanya’da Hitler’in, Çin’de “kültür devrimi” sırasında Maocuların uyguladıkları yayın yakma yöntemini uyguluyorlar.

Nerde kaldı “tabanın söz ve karar sahibi olması” ilkesi? Neden korkuyorsunuz *İşçinin Sesi*’nin okunmasından? Yanlışsa, Troçkistse, sol sapma ise, serüvenci ise okunur, anlaşılır, yüzüne de bakılmaz. Korkuyorsunuz, çünkü biliyorsunuz o söylediklerinizin tümü *yalandır* ve taban, bilincinde eksiklikler de taşısı *devrimcidir*, devrim istiyor.

Bu denli demokrat iseniz, “tabanın söz ve karar sahibi olması”ndan yana iseniz neden İGD’de *tasfiyecilik* yapıyorsunuz; *İşçinin Sesi*’ni savunan yönetim kurullarına, *tabanın* güveni ile oraya gelmiş kurullara işten el çektiriyorsunuz?

Tüm yöntemlerimiz giderek *burjuvalaşıyor*! Sendikalarda, derneklerde bile tabanın söz ve karar sahibi olmasından korkanlar, Türkiye’de tabanın söz, karar ve erk sahibi olması için nasıl savaşıyorlar?

İşçinin Sesi’nin, sendikalarda tutumu açıktır. Leninciler “bir yandan, *tek bir sendika içindeki* işçilerin çoğunluğuna sadık bir biçimde uyarlar, öte yandan da kendi Marksist fikirlerinin etkin olması için savaşırlar.”²¹ Toplu sözleşme konusunda da *İşçinin Sesi* aynen bunu uyguluyor.

3. *Üçüncü görüş* Lenincilerin savunduğu görüştür. Bu görüşe göre gerçekçi istemin ölçütü, genel olarak toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygun olmasıdır.

Lenin şöyle diyor: “Eğer biz, bir istemin ‘uygulanabilirliğinden’ onun genel olarak *toplumsal gelişmenin çıkarlarına* değil de, ekonomik ve siyasal koşulların o günkü durumuna uygunluğunu anlıyorsak, bu tamamen yanlış bir ölçüttür.”²²

İşte gerçekçi istemin Leninci anlamda tek ölçütü genel olarak *toplumsal gelişmenin çıkarlarının uygunluktur*. Gerçekçi istem ne burjuvazinin verebileceği, ne de işçi sınıfının o gün için alabileceği ile kısıtlıdır.

Toplumsal gelişme son çözümlemede üretim güçlerinin gelişmesi demektir. Üretim güçleri üretim araçlarından ve emekten oluşur. Üretim güçlerinin gelişme düzeyinin ana ölçütü üretim araçlarıdır. Ana üretim gücü ise emektir. Emek olmadan üretim araçları ne üretilebilir, ne de kullanılabilir.

Demek ki gerçekçi istemin ana ölçütü üretim güçlerinin gelişmesine ters düşmemesidir. Ancak üretim güçlerinin gelişmesi, üretim ilişkilerine damgasını vuran toplumsal sistemden bağımsız, ayrı olarak ele alınmaz. Üretim güçleri, üretim ilişkileri çerçevesinde gelişir. Bu nedenle, “gerçekçi istem” derken, gerçekçiliğin sınırını belirlemek gerekir.

Daha somutlarsak, kapitalizmde yaşıyoruz. O zaman “gerçekçi istem” kapitalizmle mi sınırlanacak? Bu sorunun yanıtı kapitalist üretim biçiminin gelişme düzeyine bağlıdır. Bugünkü Türkiye’deki kapitalist gelişme, üretimin toplumsallaşmasının düzeyi, devlet tekelci kapitalizminin varlığı “gerçekçi istem” anlayışını kapitalizmle sınırlamaz. Türkiye’de artık sosyalizmin nesnel temelleri vardır. Bizim istemleri saptarken bakacağımız ana ölçüt üretim güçlerinin gelişmesidir.

Engels’in dediği gibi, üretim güçlerinin devlet mülkiyeti kapitalizmin temel çelişkisinin çözümünün “teknik koşullarını” yaratır.²³ Ve sosyalizm, “uygulanabilir” yani “gerçekçi” bir top-

²¹ V. I. Lenin, “Sendikal Hareketteki Narodnikler ve Likidatörler”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1972, Cilt. 20, s.140.

²² V. I. Lenin, “Partimizin Taslak Programı”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1972, Cilt. 4, s.248.

lumsal gelişme olur.²⁴ Devlet tekelci kapitalizmine ilişkin olarak aynı fikri Lenin şöyle dile getiriyor: “Şimdi modern kapitalizmin bütün camlarından sosyalizm bizi seyrediyor. Bu modern kapitalizm temelinde, ileri adım oluşturan her önemli önlemede, doğrudan, *pratik olarak* sosyalizmin silueti görülüyor.”²⁵ Türkiye’de de bu böyledir.

Bu demektir ki, gerçekçi istemlerde bizim ana ölçütümüz, üretim güçlerinin genel gelişme düzeyinin *nesnel olarak* sağlayabileceği tüm olanaklardan işçilerin, emekçilerin yararlanmasını istemektir. Bu yararı sağlayabilmek için ne gerekiyorsa, onun yollarını göstermek, onu gerçekleştirmeye çalışmak da görevimizdir. Başka bir deyişle, istemlerimizi bu düzene sınırlamak değil, istemleri gerçekleştirmen yollarını açmak.

Bunun ışığında toplu sözleşmelerde “genel olarak toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygun” istemi nasıl anlayacağız? Üretim güçlerinin genel gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği tüm olanaklardan işçilerin yararlanmasını istemek olarak anlayacağız.

Amerikan işçileri, 1914 yılında, yılda dört bin ruble ücret ve altı saatlik iş günü istiyorlar. O zamanlar Amerika’da on beş milyon işçi ailesi var ve yılda altmış milyar rublelik tüketim malı üretiliyor. Yani işçilerin istediği dört bin ruble, altmış milyarı on beş milyona bölünce çıkan sonuçtur. Lenin, üretim güçlerinin genel gelişme düzeyinin buna elverdiğini ama kapitalizmin engel olduğunu söylüyor. Bu gerçekçi bir istemdir ama sosyalizmi gerektirir diyor.²⁶

Biz Türkiye’de bırakalım sosyalizmde gerçekleşecek istemleri bir yana. Kapitalizmin içinde kalalım. Gerçekçiliğin sınırını kapitalizmle belirleyelim. Bu şu anlama gelir: Teorik olarak, ekonomik yasaları açısından kapitalizmde gerçekleşebilecek istemler isteyelim.

İşgücü, insanın üretim yaparken harcadığı kafasal ve fiziksel enerjidir. Kapitalizmde işgücü de alınan, satılan maldır. İş gücünün değeri, bir işçinin ailesiyle birlikte fiziksel, iş eğitimi ve tarihsel olarak belirlenmiş toplumsal kültürel gereksinimlerinin karşılığıdır. Onların değeri ise üretim güçlerinin genel gelişme düzeyini yansıtarak ortaya çıkar. Bu nedenle işgücünün değeri, üretim güçlerinin genel gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği bir olanaktır. Kapitalist üretim ilişkileri olmasa olanaklar çok daha geniştir ama kapitalizmin çerçevesinde bile *işgücü değeri gerçekçi bir istemdir. Ve ister kapitalizm çerçevesinde, ister genel gerçekçi istem anlayışı açısından düşünülün, gerçekçi isteminde en alt* sınırır.

Kapitalizmde, teorik olarak, ücret işgücü değerinin fiziksel sınırının altına düşmemelidir. Bu kapitalizm işçiyi az sömürmek istediği için değil, işgücü kapitalistin üretimi açısından makine gibi gerekli bir mal olduğu için, sömürünün sürebilmesi için böyledir. Nasıl ki, makinenin amortismanı vardır, işgücünün de fiziksel olarak ayakta durabilmesi gerekir. Ancak, tekelci kapitalizmde durum değişir. Marks bu gerçeği çok önceden görmüştür. *Kapital*’de şöyle diyor:

“Emekçinin, önceki gibi işgücü değerini aldığını varsayalım. Eğer tekel fiyatı taşıyan meta emekçinin gerekli tüketimi içine girerse, bu, ücreti artırır ve böylece artı-değeri düşürür. Ücreti işgücünün değerinin altına itebilir ama bunu işgücü değeri, fiziksel minimumunun üstünde kaldığı ölçüde yapabilir. Bu durumda tekel fiyatı gerçek ücretlerden (...) kesintiyle ve başka kapitalistlerin kârından ödenir.”²⁷

²³ F. Engels, “Sosyalizm: Utopian ve Bilimsel”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1973, Cilt. 3, s.145.

²⁴ *Agy*, s.147.

²⁵ V. I. Lenin, “Yaklaşan Felaket ve Nasıl Savaşmalı”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1974, cilt. 25, s.363.

²⁶ V. I. Lenin, “Yılda Dört Bin Ruble ve Altı Saatlik İşgünü”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1972, cilt. 20, s.68–70.

²⁷ K. Marks, *Kapital*. Moskova 1974, cilt. III, s.861.

Yani Marks tekelcilik koşullarında gerçek ücretlerin fiziksel sınırın da altına itileceğini görmüştür.

Marks'ın bu dedikleri, emperyalist ülkeler için tam anlamıyla işliyor olmayabilir. Onların başka ülkeleri sömürerek edindikleri süper kârlar geçici, olarak durumu dengeleyebilir. Ancak Marks'ın sözleri, Türkiye gibi bağımlı tekelci kapitalizmin olduğu ülkelerin gerçeklerini çok büyük bir açıklıkla dile getiriyor. Türkiye gibi bir ülkede hem tekel fiyatları nedeniyle ücretin yüksek olması gerekiyor. Hem de emperyalizmin ve tekelcilerin kârını bozmaması için ücret ya açık terör ile ya fiyat artışları yoluyla işgücü değerinin fiziksel minimumunun da altına itiliyor. Bu durumda işgücü değerini kollamak, bu hakkı savunmak işçi sınıfı için özel bir önem taşıyor.

Öyleyse işçilerin toplu sözleşmelerde *en azından* işgücü değerini istemeleri gerçekçidir. İstememeleri gerçekçi değildir. Yoksa o zaman ana üretim gücü olan emek zarar görüyor demektir. Bu da toplumsal gelişmeye terstir.

Eğer kapitalizm işgücünün değerini karşılamıyor hele ki fiziksel sınırına dek, onun da altına düşürüyorsa, ana üretim gücü olan emeği öldürüyor demektir. Üretim araçlarından da gereği gibi yararlanamıyor demektir. O kapitalizm artık toplumsal gelişmeye ters düşürüyordur. Bu durumda işçilerin işgücü değerini istememeleri, yalnızca burjuvaziye “özveri” değil, toplumsal gelişmeye de terstir. Öte yandan, kapitalizm altında gerçekleşmesi gereken böyle basit bir istemi bile kazanmak, artık *üretim ilişkilerini değiştirmekle* bağlıdır.

İşte bunun için sarı sendikacılar ve oportünistler gerçekçi istem ölçütünü çarpıttılar. Biri “burjuvazinin verebileceği” diyerek açıktan eski üretim ilişkilerini savunur. Ötekisi, “işçilerin alabileceği” diyerek toplumsal gelişmenin bayrağını işçi sınıfının elinden almaya çalışır. İşçi sınıfının üzerine düşen toplumu ileri götürme misyonuna set çeker.

Gerçekçi istem, genel olarak toplumsal gelişmenin çıkarlarına uyan istemdir. Birakalım Leninçiliği, emperyalizmin ve işbirlikçi–tekelci burjuvazinin kârını değil de, ülke ekonomisini, toplumun geleceğini düşünen her demokrat, her ilerici, her sendikacı gerçekçi isteme ancak böyle yanaşabilir.

Gelgelelim *Savaş Yolu* soruna böyle yanaşmıyor. Bunun yanı sıra bir de *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini bilinçli olarak çarpıtıyor. Ama çarpıtırken yine kendi oportünizmini belgeliyor.

İşçinin Sesi bir genel gerçekçi istem anlayışı koyuyor. Bu genel anlayışa değindik. Üretim güçlerinin gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği tüm olanaklardan yararlanmak. Sonra getiriyor *somut öneri* olarak işgücünün değerini istemeyi koyuyor ve bunun *kapitalizmde gerçekleşebilir* bir istem olduğunu vurguluyor. Bu gerçekçi istemlerin *en alt düzeyidir* diyor ve “en alt düzeyi” derken altını çiziyor.

Savaş Yolu, “en alt düzeyi” diyen cümleleri yazısına almıyor. Ortaya öyle bir manzara çıkarıyor ki, sanki *İşçinin Sesi* işgücü değerini, üretim güçlerinin gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayacağı tüm olanaklardan yararlanmak olarak koymaktadır. Ama her zamanki gibi yalancının mumu yatsıya kadar yanar. *Savaş Yolu*, bu çarpıtmayla, içinde debelendiği oportünizm baktığına biraz daha gömülüyor.

Bir kez, çarpıtma yapayım derken kendisi “işgücünün değeri sosyalizmde alınır” gibi bir sonuca ulaşıyor. Oysa sosyalizmde işgücü meta değildir. Alınır satılmaz!

İkincisi, *Savaş Yolu*'nun söylediklerinden öyle bir sonuç çıkıyor ki, işçi sınıfımız ancak sosyalizmde gerçekleşebilecek istemler yükseltse, *Savaş Yolu* “gerçekçi” *değildir* diye istemi reddedecek! Bu sosyalizmde geçerlidir, öyleyse devrim yapalım demeyecek! Demiyor da. Lenin,

Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler için şöyle diyor: “Onlar sosyalizmi ıssız, bilinmez, belirsiz bir gelecek olarak düşlerler.”²⁸ *Savaş Yolu* da aynen öyle.

Üçüncüsü, birakalım sosyalizmi, *Savaş Yolu* burjuvaziyi ürkütecek yüksek ama haklı ücret zamlarına *karşıdır*. İşin *özü* de buradadır. Uzlaşmacılık yalnızca sosyalizmin değil, bugün, kapitalizmde haklı istemlerin önünü tıkamak için çabalıyor! Rakamlara ilerde geleceğiz.

3. 2. İSTEMLERİMİZ NELER OLMAMALIDIR?

Gerçekçi istem yaklaşımını akılda tutarak, gelelim yeni bir soruya: İstemlerimiz neler olmalıdır? Bu soruya da üç yanıt çıkıyor. Ancak ilk ikisi, istemlerimizin neler olması gerektiğini söylemiş gibidir ama aslında tam da neler olmaması gerektiğini gösteriyor.

1. Sarı sendikacılar, fiyat artışlarının önünde ücret artışı istememeyi, ücretlerin dondurulmasına karşı çıkmayı ve daha çok kıdem tazminatı, iş güvenliği ve iş sürelerinin kısaltılması gibi kalıcı kazanımlara “önem” verilmesi gerektiğini savunuyorlar.

Bir kez fiyat artışlarının önünde ücret artış istememek, gerçekte ücretlerin dondurulmasını kabul etmek demektir. O zaman ücretlerin dondurulmasına karşı çıkmak ne anlama geliyor? Bu sarı bir sendikacının işçilerin yüzüne bakabilmesi için söylemesi gereken bir sözdür. Patronlara şöyle bir mesaj taşıyor: “Gerçek yaşamda ücretleri ister dondurun, ister azaltın. Ama sizinle ücretlerin dondurulması konusunda açık ve resmi bir anlaşmaya giremeyiz Giresek, sendika tabanında gerçek yüzümüz açığa çıkar.”

Ücretlerde burjuvaziye ödün verip, işçi ailelerinin 40’ından sonra kalıcılığını tehlikeye düşüren bu görüşün, “kalıcı kazanımlar”dan söz etmesi komik oluyor. İşçiler için en kalıcı kazanım bu gibilerini işçi sınıfının yanına yanaştırmamaktır.

2. *Atılım*, Ağustos sayısında gerçekçi iste anlayışına “açıklık” getirmişti. Eylül sayısında da istemlerin ne olması gerektiğine “açıklık” getiriyor.

Önce işbirlikçi–tekelci burjuvazinin toplu işten çıkarma tehditlerine, sıkıyönetimi işçileri üstüne sürme çabalarına (çabaya ne gerek var ki?) değiniyor. Hükümetin sıkıyönetimi uzatarak, grevleri erteleyerek, işçilere karşı lokavt uygulayarak işbirlikçi holdinglerin çağrılarını yönünde tutum aldığını belirtiyor. Sonra şöyle diyor:

“Bu saldırıların amacı bunalımın yükünü işçi ve emekçilere yükleme, *işçi ücretlerini dondurma*, sosyal hakları sınırlama, sömürüyü daha da artırmaktır. Buna karşılık, işçi sınıfı *daha yükselecek hayat pahalılığını da karşılayacak biçimde satın alma gücünü artıran ücretler* istiyor. İş güvenliğinin sağlanması, hak grevlerinin tanınması, lokavtın yasaklanması, çalışma süresinin düşürülmesi, işçi sağlığının korunması, çalışma koşullarının iyileştirilmesi, gizli oy açık sayımlı referandum gibi istemleri ileri sürüyor. İşçilerin bu en temel ortak istemleri, sendika ve konfederasyonların önüne holdingler düzeyinde, ulusal çapta sendikal eylem birliği görevini koyuyor” (abç).

Ayıklayalım bu genel sözleri, bakalım *Atılım* ne diyor: “...daha yükselecek hayat pahalılığını da karşılayacak biçimde satın alma gücünü artıran ücretler.” Ağustos sayısında gerçekçi istemi

²⁸ V. I. Lenin, “Yaklaşan Felaket ve Nasıl Savaşmalı”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1974, cilt. 25, s.363.

işçi sınıfının alabileceği istem diye tanımladığına göre, Eylül sayısında herhalde işçi sınıfının gücünü tartmış ki bu istemi ileri sürüyor. Ama bu istem de gerçekçi değildir.

Bir kez, *Atılım* burjuvazinin ücretleri dondurmak istediğini söylüyor. Bu doğru değildir. Gerçekte burjuvazi ücretleri *düşürmek* istiyor.

İkincisi, *Atılım*'ın önerisi “daha yükselecek hayat pahalılığını” hesaba katıyor ama yükselmiş ve işçilerin gerçek ücretlerini 12 Mart'ın da altına *düşürmüş* olan hayat pahalılığını hesaba katmıyor Böylece, “bunalımın yükünü taşımayacağız” sözü, “bunalımın yükünü *bundan daha çok* taşımayacağız” anlamını kazanıyor. Ve bu da işçi ücretlerini 1971 düzeyinde dondurulması demek oluyor! *Atılım*'ın önerisi böylece sarı sendikacıların önerdiği sonuca ulaşıyor!

Üçüncüsü, “daha yükselecek olan hayat pahalılığı”nın ne olacağını nereden bileceğiz? Bilemeyeceğiz, çünkü emperyalizm ve işbirlikçi–tekelci burjuvazi fiyat mekanizmasını işçinin kazandığını geri almak için kullanıyor. İşçi kazandığı ölçüde fiyatlar daha da artacaktır.

Dördüncüsü, fiyat mekanizmasının bu işleviyle bağlı olarak düşününce, *Atılım*'ın önerisi gerçekçi değil, reformcudur. Burjuvazi bu ücret artışını kabul edebilir, böylece hem işçileri memnun etmiş geçinir, hem de fiyatlarla daha çoğunu geri alır. Yani işçi sınıfının hem bilinci bulanır, hem de ücreti artmamış, hatta azalmış olur. Yani *Atılım*'ın önerisi, burjuvazinin gerçekten istediği sonuca varıyor! Ve bu noktada yine sarı sendikacılarla bir oluyor!

Böylece *Atılım* güzel gözüken yuvarlak sözler ardında, bugün işçi sınıfı için can alıcı önem taşıyan ücret artışı sorununu geçiştiriyor, “küçümsüyor”. Uzlaşmacı ölçütlerin sonu bu oluyor.

Savaş Yolu ücretler konusunda açık bir tutum koymuyor. Ama *İşçinin Sesi*'nin önerisi karşısında şöyle diyor: “Kimileri de devrimciliğin ölçütünü toplu sözleşmelerde istenecek zam miktarının *yüksekliğinde* görüyorlar. Bunlara göre ne kadar çok zam istenirse o kadar devrimci olacak” (abç).

Başka bir deyişle, *İşçinin Sesi* işgücü değerini istiyor. *Savaş Yolu* bunu *yüksek* buluyor! İşçiler işgücü değerini istemesin diyor. Böylece uzlaşmacılığını açıkça ortaya koyuyor!

Atılım ve *Savaş Yolu*'nun bu tutumu, “gerçekçi istem” konusundaki uzlaşmacı anlayışla bir başka açıdan da yakından bağlıdır. Gerçekçi istem, “işçi sınıfının ne kadar alacak güçte olduğu”na göre tanımlanınca, güç kavramı da çarpıtılmış oluyor. Oportünist anlayışa göre, işçi sınıfının gücü, gerçekçi istemler savunmasından ve onlar için iyi savaşmasından kaynaklanmıyor. Tersine, istemleri ne kadar alabileceğine göre saptanıyor. Öyleyse ne kadar alabileceği nasıl saptanacak?

Lenin şöyle diyor:

“İşçilerin saldırısı ne denli güçlüyse, yaşam standartlarını iyileştirmede kazanımları da o denli büyük olur. ‘Toplumun sempatisi’ ve daha iyi yaşam koşulları hep savaşımın yüksek derecede gelişmesinin sonuçlarıdır. Liberaller (ve likidatörler) işçilere şöyle derler: ‘Toplumun sempatisini topladığınız zaman güçlüsünüz’. Marksistler ise işçilere değişik bir şey söylerler: ‘Güçlü olduğunuz zaman ‘toplumun’ sempatisini kazanırsınız’.”²⁹

İşte oportünizmin “güç” anlayışı da toplumun sempatisi ölçütünden kaynaklanıyor. Oportünizm, işçi sınıfının gücünü o ölçütle ölçüyor. Sağlam Önder'in deyimiyle “komünistler, sosyalistler, sosyal–demokratlar hem politik, hem de sendikal planda... tek cepheyle dikilememişler-

²⁹ V. I. Lenin, “Ekonomik ve Siyasi Grevler”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova, cilt. 18, s.88.

dir”. Buna bakıp *Atılım*, işçi sınıfının istemlerini azaltıyor. Bir yandan da kendi anlayışına göre işçi sınıfına destek toplamak, onu “güçlendirmek” için köylüye, esnafa, zanaatkâra rastgele belgiler atıyor.

Oportünizm, işçi sınıfının gücüne, onun ağır baskı ve sömürüye karşı tüm emekçilerin savaşkan devrimci sözcülüğünü yapması, proleter hegemonyası açısından bakmıyor. Böyle bakmadığı için de ücretleri, toplu sözleşmeleri “küçümsüyor”. Toplu sözleşmelerin, burjuvazinin yarattığı bunalımın yükünü bizim çekemeyeceğimizi göstermenin ücretlerden başlayan ucu olduğunu görmüyor.

3. 3. İSTEMLERİMİZ NELER OLMALIDIR?

Yukarıda sarı sendikacıların ve oportünistlerin istemler konusunda söylediklerini gördük. Şimdi üçüncü görüşe, Lenincilerin, bilinçli işçilerin savunduğu görüşe gelelim.

Emperyalistler ve işbirlikçi–tekelci burjuva kendi kârları için ülke ekonomisini çarpıttılar. Çarpık temelin kokusu çıktıkça, ayakta durabilmek için sömürüyü daha da artırmaya çalışıyorlar. “Onların” yarattığı bunalımın yükünü “bize” yüklemeye çabalyorlar. Ve bakıyoruz son yıllarda “özveri” mavalları ardında faturanın ilk taksitlerini ödetmişler. 1971 sonrasında şanlı savaşlar sonucu elde ettiğimiz ekonomik kazanımları geri almışlar. Sesimizi yükseltmezsek 1971 öncesini de, sağlığımızı da, ömrümüzü de, o şanlı savaşlarla bilek gücüyle genişlettiğimiz demokratik hakları da sevine sevine alacaklar.

Öyleyse biz de toplu sözleşmelerde onlara şöyle diyoruz: Evet baylar! Kapitalizmse onu da kurallara göre oynayın. Biz işgücümüzün karşılığını, kapitalizme göre bile verilmesi gereken bu hakkımızı istiyoruz!

Niteliksiz işgücü değeri, bir işçinin ailesiyle birlikte hem fiziksel hem toplumsal, kültürel gereksinimlerini karşılayacak ücrettir. Başka bir deyişle, olması gereken asgari ücret budur.

Kabaca somutlayalım. *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabında, 1978 sonu için en az brüt 800 TL asgari ücret gerektiği söyleniyordu.³⁰ Fiyat artışlarını düşünürsek bu bugün en az brüt 1,200 TL eder. Bu da ayda net 20,000 TL kadar eder.

Savaş Yolu, bizim *İşçinin Sesi*’nde asgari ücret en az brüt 1,200 lira olmalıdır görüşümüze karşı şöyle yazdı: “...sorunu bilimselliği kendinden menkul matematiksel yöntemlerle rakam saptamaya indirersen komik olursun.”

Oysa Maden–İş Araştırma Dairesi de Nisan ayında asgari ücretin net 12,000 TL olması gerektiğini açıklamıştı. Aradan 6 ay geçti. Bu 12,000 TL şimdi oldu net 15,000 TL!

Öyleyse bir kez, Maden–İş Araştırma Dairesi’nin ulaştığı rakam da aşağı yukarı aynıdır. İkincisi kullandığımız hesaplama yöntemi yanlışsa doğrusunu gösterin! Üçüncüsü ve sizin kafa yapınıza en yakışanı, “asgari ücret için rakam saptamak yanlıştır” diyorsanız, iyice sınıfta kaldınız. İşçi sınıfının bilimi sizin elinizde gerçek bir savaş silahı değil, göz boyama aracıdır.

Savaş Yolu’na göre biz “ne kadar çok zam istenirse o kadar devrimci olunacak” diyormuşuz. O zaman neden kendi devrimciliğimizi 1,200 TL’ye kısıtlıyoruz? 12 milyon lira derdik daha

³⁰ R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, İşçinin Sesi Yayınları, Dördüncü basım, Eylül 1977, Londra.

çok devrimci olurduk. *Savaş Yolu* çarpıtıyor. Biz toplu sözleşmelerde komünistliğin, devrimciliğin ölçütünü *gerçekçi istem savunmak* olarak koyduk. Gerçekçi istem anlayışını da Lenin'den verdik. (*Savaş Yolu*, bu gerçeği de alabora etmiş. Neyse.) Leninci ölçütün ışığında da işgücü değerinin karşılığını istemenin gerçekçi olduğunu savunduk. *Savaş Yolu* bunu “yüksek” buldu. Sorun buradan çıkıyor. Bu en doğal hakkı çok görüyor. Uzlaşmacılığın doğal sonucu!

Hemen şunu belirtelim. *İşçinin Sesi* Leninci gerçek istem anlayışından hareket etti. Ama bu ölçütü bir yana bıraksak da, yüksek zam isteme gerekliliği bugün yaşamın katı gerçeklerinden çıkıyor. Gerçekçi istem ölçütünün sonucu da yaşamdaki bu gerekliliği yansıtıyor. İşçi sınıfımızın gerçek ücretleri 1971 düzeyinin de gerisine düşmüş. 1971'den 1978'e dek alanlarda, bari-katlarda savaşarak, şehitler vererek, bilek gücüyle kazandığı daha iyi yaşam koşulları fiyatlar yoluyla geri alınmış. Yalnızca bunu geri almak bile yüksek ücret zammı gerektirir.

Pratik, Leninci gerçekçi istem anlayışıyla ortaya çıkan sonucu doğruluyor. *Savaş Yolu* yüksek ücret zammına açıkça karşı çıkamamanın hıncını *İşçinin Sesi'nden* çıkarmak istiyor. Yazıda, *İşçinin Sesi'*ne saldırı bölümünden önce şöyle bir söz geçiyor: “...bugün kimse ‘az ücret isteminde bulunalım, patron fazla veremez’ diyecek durumda değildir. Ama yarın savaşımın belli bir evresinde daha üst kazanımlara ulaşma olanakları varken, ‘bu kadarla yetinilsin’ diyenler çıkacaktır. Savaşımın yan çizme, sınıf sendikalarının önünü kesme çabaları olacaktır.” Öyle gözüküyor ki, *Savaş Yolu* da bugün az ücret isteyelim diyecek durumda olmayanlardan.

Savaş Yolu, adına davrandığı değerleri ayaklar altına aldı. Onun en az 15–20 bin net asgari ücret savun gerekirken karşı çıkıyor. Bırakalım gerçekçi istemin Leninci anlayışını, gerçeklere ters düşüyor. O gerçekleri söylemiyor, devrimci–demokrat mimar ve mühendislerimiz gerçekleri söylüyorlar!

TMMOB Başkanı Teoman Öztürk şöyle diyor:

“Ev kirası ve boğaz tokluğu için asgari düzeyde fiili giderleri karşılayabilmek için 15–20 bin TL'nin gerektiği bugünün Türkiye'sinde, 5–6 bin TL dolaylarındaki maaşlara birkaç yüz TL'lik yan ödemelerin eklendiği açıklandı. ... Emekleri karşılığında aldıkları ücretlerle yaşamaya çabalayanlar, ayın başında tükenen maaşları ile ne yapacaklarını kara kara düşünenler, daha büyük sıkıntılarla karşı karşıya kaldılar.” (*Birlik Haberleri*, sayı: 66)

Mimar–mühendislerimizin devrimci–demokrat meslek örgütü TMMOB, 15–20 bin TL'ye “ev kirası ve boğaz tokluğu için, zorunlu giderleri karşılayacak asgari ücret” diyor. Ve bunu kendileri için bir ayrıcalık yapmadan söylüyor. İşçi, köylü, memur teknik eleman, mimar, mühendislerin bir kısmına ve yeraltında çalışan teknik elemanlara — “herkese yaşamak için asgari ücret” diyor. Öte yanda öncülük, kurmaylık, utkanlık üstüne gece gündüz konuşanlar, sınıf savaşımını somutunda gerilerden nal topluyorlar. Yazık, çok yazık!

Gerçekçi istemler böylece yaşamın gerçeklerinden de doğuyor. Evet, niteliksiz işgücü değeri bugün en az net 15–20 bin TL'dir. Ve bu *Savaş Yolu'*nun sandığı gibi sosyalizmin hedefi değil, bugünkü düzenin sorumluluğudur. İşçi sınıfımız bu sorumluluğu kendi yöntemleriyle burjuvaziye de, oportünizme de hatırlatacaktır.

Niteliksiz işgücü değeri, tüm işçilerin en düşük hakkıdır. Fabrikaya göre değişen bir şey değildir. Fabrikaya göre çalışan işçilerin nitelik, kıdem durumu değişebilir ama niteliksiz işgücünün değeri değişmez. *Öyleyse ortak taban saptamadan fabrikaya göre ücret istemi saptamak, soruna işçilerin temel, değişmez hakları açısından değil, kapitalistlerin durumu açısından yaklaşmaktır. İşçilerin ortak, değişmez hakları temelinde birleştirmek yerine kapitalistlerin durumu temelinde bölmek demektir.*

Ücret istemlerimizi net olarak saptamalıyız. Burjuvazi bizim ücretimizi brüt hesaplıyor. Üzerinden vergi kesiyor. Böylece işgücüne karşılık ödediği ücreti daha da düşürüyor. Bizi ilgilendiren, ücret olarak net elimize geçendir. Biz istemlerimizi net olarak saptamalıyız.

Yıllık paralı *izin* işgücü değerinin bir parçasıdır. İnsanın, işgücünü sürdürebilmesi için dinlenme gereksinimi vardır. Dinlendikleri süre aynı ücreti almak, işçilerin en doğal hakkıdır.

Bayramlar da işgücünün değeri içindedir. İşçinin tarihsel olarak belirlenmiş toplumsal ve kültürel gereksinimidir. Bayramda da işçi *en azından* normal yevmiyesini almalıdır. Çalışmak zorunda kalırsa da çift yevmiye ödenmelidir.

Yakacak ödeneği, ikramiye vb. şeyler işvereni lütuf yapıyor gösterir. İşgücünün karşılığını ödememek için işveren işleri ayrıntıya boğar. Ödemesi gereken ücreti üçe böler. Birini, işçiye “ücret” diye öder. İkinci parçayı yakacak yardımı, vb. diye “lütuf” olarak öder. Bu “lütuf”un ardına sığınarak üçüncüyü de cebe atar. Biz bu üç parçayı birden ücretimiz olarak aldıktan sonra, ancak o zaman yakacak ödenekleri, vb. de *ayrıca* kazanılmış haklar olur. Onlar da haktır, onlar da işçinin alın teridir, lütuf değildir. Lütuf gibi gösterilerek, ücretlerimizden, haklarımızdan kesinti yapılmamasına dikkat etmeliyiz.

İşveren düşük ücret ödeyerek işçiyi uzun saatler çalışmaya zorlar. Hem artı değeri artırır, daha uzun sömürür, hem de işçiyi ülke sorunlarından uzak tutar. Bu nedenlerle sekiz saatlik iş günü, bütün bir 36 saatlik hafta sonu tatili ve fazla mesainin kaldırılması istemlerimiz arasında olmalıdır.

İşçi sağlığı ve iş güveninin sorunlarının, fabrika içindeki haksızlıkların yasalarla düzelmediği, ufak bazı yasalar olsa bile uygulanmasının denetlenmediği, bu konularda işverenlerin elinin “güçlü” olduğu bilinen bir gerçektir. Öyleyse fabrikada çalışan tüm işçiler ortak bir toplantıda en bilinçli işçiler arasından bir *fabrika komitesi* seçmelidirler. Bu komite iş koşullarını, iş kazalarına karşı işverenin alması gereken önlemleri, haksız yere işten çıkarmaları, işçilere karşı işverenin küstah tavırlarını, kadın-erkek işçiler arasında eşitsiz uygulamaları sorun edinmeli ve gerektiğinde işverene ceza kesme yetkisi olmalıdır. Toplu sözleşmelerde bu yetki de kabul ettirilmelidir.

Böylece TOPLU SÖZLEŞME İSTEMLERİ’ni özetlersek:

1. Niteliksiz işgücünün değeri, yani olması gerekli asgari ücret, yani ayda en az net 15.000 TL bütün ücret istemlerinde ortak taban alınmalıdır.

2. Bu ortak taban her üç ayda bir fiyat artışlarına göre ayarlanmalıdır.

3. Ortak tabana, nitelikli emeğin ve çocuk sayısının farkları eklenerek net ücret istemleri bulunmalıdır.

4. Ücret istemlerimiz net saptanmalıdır.

5. Yıllık izin ve bayramlarda en azından aynı ücret alınmalıdır.

6. Yakacak ödenekleri, ikramiye gibi hakların patronu lütuf yapıyor gibi göstermemesi ve ücretleri düşürmede bir araç olarak kullanılmaması, bunların ücretlere ek haklar olarak elde edilmesine dikkat edilmelidir.

7. Sekiz saatlik iş günü.

8. 36 saatlik bütün hafta sonu tatili.

9. Fazla mesai kaldırılmalı.

10. Fabrikada çalışan tüm işçilerin ortak toplantısında en bilinçli işçilerden seçilecek ve iş koşulları, işçi sağlığı, haksız işten çıkarmalar, işçiye küstah tutumlar, kadın-erkek işçiler arasında eşitsiz uygulamalar gibi konularla ilgilenecek fabrika komitelerine işvereni cezalandırma yetkisi toplu sözleşmelerde kabul ettirilmelidir.

Bu istemler tam, bitmiş, daha eklenemez istemler değildir. Daha genişletilebilir, eklenebilir. Bunlar toplumsal gelişmenin bugünkü aşamasında kesinlikle yükseltmemiz gereken toplu sözleşme istekleridir.

Daha önemlisi, bunlar toplu sözleşmeler için Lenincilerin, Bolşeviklerin işçi sınıfımıza önerisidir. Karar verecek odur, işçi sınıfımızdır. İşçi sınıfımızın bu istemlerin doğruluğunu benimsemesi için en yılmaz bir enerjiyle çalışmak ise komünistlerin görevidir, boyun borcudur.

3. 4. TOPLUMSAL GELİŞMENİN BAYRAĞINI ENDÜSTRİ PROLETARYASI TAŞIYOR

İşbirlikçi-tekelci burjuvazi, onun devleti, emperyalizmle bir olmuş tüm ülkeyi tek bir “holding”e dönüştürmüş sömürüyor. Bu sömürü ilişkilerinin en açık ve net olduğu köşede endüstri proletaryası ile işbirlikçi-tekelci burjuvazi yüz yüze geliyor. Böylece endüstri proletaryası tüm sömürülenlerin haklarını da savunma, onlara da kurtuluş yolunu gösterme ve kurtuluş için ortak savaşı yönetme görevini taşıyor. Emperyalizme ve işbirlikçi-tekelci burjuvaziye karşı toplumsal gelişmenin bayrağını taşıyor.

Endüstri proletaryası yalnızca kendi dar çıkarlarını savunarak, dört bir yanında yürüyen haksızlıklara, baskıya, sömürüye, zulme seyirci kalarak tarihsel görevini yerine getiremez. Öyle yaparsa kendi haklılığından, doğruluğundan kaybeder. Onun en büyük gücü devrimciliği, yalnızca kendi üstündeki sömürünün değil, her türlü baskının, ezginin, sömürünün ardıcıl düşmanı olmaktan gelmektedir. Toplumdaki tüm sömürü ağının odağı olan işbirlikçi-tekelci burjuvazinin karşısına ancak o ağı tümüyle düşmanı olarak çıkarsa güçlü olabilir.

Emperyalizm ve işbirlikçi-tekelci burjuvazi tüm toplum üzerinde sömürü ve baskı ağı kurmuş. Şöyle gözlerimizi çevirelim. Tarım işçilerine bakalım. Her türlü iş güvenliğinden yoksun, iş saatinin başı belli değil, sonu belli değil, karın tokluğuna güneş demeden, yağmur demeden çalışıyorlar. Tarım tekelcileri, tarım işçisini sömürerek her yıl biraz daha zenginleşiyor, toprağının yanına bir de fabrika açıyor.

Küçük işyerlerinde işçilerin büyük bir bölümü sigortasız, sendikasız, resmi asgari ücretin bile altında aylıkla çalışıyor. En önemlisi, çocuk işçi sınıfımız var. 9-10 yaşında günde 10-11 saat, haftada 250-350 TL “ücretle”, angarya usulü çalıştırılan çiraklar var. Bu insanlık dışı sömürünün hesabı, her şeyin sorumlusu olan işbirlikçi-tekelci burjuvaziden sorulacaktır. Ve çiraklar, hesap sorma kavgasında, devrimci savaşında onurlu bir yer tutuyorlar. Çocuk yaşta sömürüyü yaşıyor, okul kitabı yerine devrimci yayın okuyor, öğreniyor, savaşıyorlar.

Gençlik var. Haftada 500-750 TL ücretle çalıştırılan genç işçiler var. Ortaokul, lise gençliği var. Bunlar gecekondu semtlerinde, okullarda faşist işgal kırıyorlar. Militanca savaşıyorlar. Üniversite gençliği var. Onların 15 yıldır büyük bir özveriyle yükselttikleri devrimci savaş var. Denizlerin, Hüseyinlerin, Yusufaların, Sinanların, Mahirlerin... yüzlerce şehidin kanıyla sulanmış devrimci gelenekleri var. Bu geleneği işçi sınıfımızın savaşıyla daha da bağlayan Barış Yıldırımlar var. Her gün faşist katillerin kurşunlarına hedef olan ilerici, devrimci gençler var.

Burjuvazinin oyununu bozdukları için Cumhurbaşkanı'dan “sol”cusuna, oportünistinden sıkı-yönetimine dek koca bir cephenin saldırısına uğrayıp, yine de dimdik duran ODTÜ’lü devrimci öğrenciler var.

Çırak, genç işçi, ortaokul, lise, üniversite öğrencisi hepsinin birlikte baskıya, ezgiye karşı yürüttükleri savaş ve savaştıkları için uğradıkları kanlı saldırılar var. Cezaevleri var. Cezaevlerinde ağır baskıya uğrayan tutuklular var. Halkın kurtuluşundan, işçi sınıfından yana oldukları için tutuklu olan siyasiler var.

Milyonlarca işsiz var. Onların da aileleri, çocukları var. Onlar da çalışkan, Üretken insanlar ama bu düzen onlara en temel bir özgürlüğü, bir işte çalışma özgürlüğünü bile tanımıyor. Milyonlarca yoksul, küçük köylü ailesi var. Küçük bir toprak üstünde taban fiyatlarıyla mı, yoksa aldığı gereksinim mallarının fiyatlarıyla mı cebelleşsin. Gırtlığa kadar borca batmış, toprağı bırakayım, iş bulayım dese o da yok.

Milyonlarca kafa emekçisi var ki, bunların çoğunluğu, işçi sınıfının yaşam güçlüklerini paylaşıyorlar. Kafa emeğiyiz diye istemlerinde de ayrıcalık tanımıyorlar. “Herkes yaşamak için asgari ücret” diyorlar. Onların da yaşamları güçlüklerle dolu.

Kürt halkı var. Terör altında yaşıyor. Kendi ana dilini bile konuşmıyor. Ondan sonra haklarını savundu mu “vatan millet bölünüyor” diye daha ağır saldırıya uğruyor. Endüstri proletaryası Kürt ulusu üzerindeki zulme karşı sesini yükseltmezse, onun ayrılma hakkı dahil tüm haklarını savunmazsa kendisi güçten düşer. Kürt ve Türk işçisi arasında güvensizlik girer. Ulusal farklılıklar, sınıfsal birliğin önüne geçer. Sömürülenlerin, ezilenlerin birliği bozulur, işbirlikçi–tekelci burjuvazinin egemenliği güçlenir. Ayrılma hakkını savunmak ayrılmayı savunmak demek değildir. Tam tersine kardeşçe bir birliğin yolu o hakka saygılı olmaktan geçer.

Kıbrıs’ta Türk ordusu var. Kıbrıs’ın bölünmesinin beççiliğini yapıyor. Bunun altında bir yandan emperyalizmin uluslararası çıkarları var. Öte yandan işbirlikçi–tekelci burjuvazinin “dışarı açılma” adını taktığı başka halkları, ülkeleri sömürme isteği var. İşbirlikçi–tekelci burjuvazi orduyu içerde ezgiye, sömürüye başkaldıran işçi, köylü, gençlik, Kürt ulusu üzerine sürüyor. Dışarıda da başka sömürü alanları bulmak için kullanıyor.

Ordu var. Ve ordunun tabanında yüz binlerce er, gerçekte üniformalı işçi, emekçi. Nasıl toplumda işçiler, emekçiler eziliyorsa, orduda da erler eziliyor. Baştan sona insanlık onuruna yaraşmayan bir baskıyı disiplin diye üzerlerine oturtmuşlar. Subay gelir Kürtsen küfür eder, yan baktın tokat atar. Ondan sonra silahı erin omzuna takar, işçinin grevine, devrimci eylemlere karşı sürer. Proletarya bu üniformalı işçinin, emekçinin haklarını savunmayacak mı? Onun ezilmesine ve kendi kardeşlerini ezmede kullanılmasına göz mü yumacak?

Türkiye toplumundaki sömürü ve ezgi sıralamakla bitmez. Devrimci proletarya tüm bunlara karşı kararlı, güçlü sesini yükselttiği ölçüde adına yaraşır, toplumsal gelişmenin bayrağını yükseklerde taşır.

Bunun için proletarya toplu sözleşmelerde kendi adına, toplu sözleşme savaşlarında ise *tüm emekçi halk adına* sesini yükseltmelidir. Toplumun sorunlarına proletaryanın somut, güncel çözümlerini duyurmalıdır:

1. Dolaylı vergiler kaldırılsın.

2. Vergi yükünün en büyük ağırlığını emekçiler taşıyor. Asgari geçim indirimi yılda 300,000 TL olmak üzere yeniden saptansın!

3. Saptanacak olan geçim indiriminin yukarısında kalan gelirler yüksek ve artan oranda vergilendirilsin.

4. İşverenlerden kesilecek özel bir vergiyle derhal tarım ve balıkçılığı da kapsayacak genel işsizlik sigortası kurulsun.

5. İşverenlerin SSK'ya olan borçları derhal ödensin. Bunun yanısıra işverenlerden kesilecek özel bir vergiyle parasız sağlık hizmetleri geliştirilsin.

6. İşsizlik sigortası ve SSK, işçilerin yönetiminde olsun. Bunun için işçiler arasından her bölgede görevli komiteler seçilsin.

7. Çocuk emeği yasaklansın. Geçinebilmek için çocuğunu çalıştıran ailelere, işverenlerden kesilecek özel bir vergiyle oluşturulacak fondan çocuk sigortası bağlansın. Çocuk sigortasının yönetimini, her bölgede halkın seçeceği öğretmenler yapsın.

8. Vergi kaçakçılığını ve vergi yükünün fiyatlara yansıtılmasını önlemek için tüm büyük işyerlerinde, bankalarda işçilerden ve ücretlilerden oluşan, gönüllü devrimci öğrencilerin de katılacakları *hesap denetim komiteleri* kurulsun. Bu komiteler vergi kaçakçılığını ortaya çıkarsın ve halka açıklasın.

9. Bulunmayan maddelerin dağıtımını kadın ve erkek işçilerden oluşacak *dağıtım komiteleri* yapsın. Bulunmayan malların dağıtımında tanınacak önceliklere bu komiteler karar versin. Dağıtım komiteleri aynı zamanda istifçiliği de ortaya çıkaracak, istifçileri halka duyursun.

10. Büyük topraklara ve bu toprakların sahiplerine ait araçlara el konsun. Bu toprakların ve makinelerin bir avuç büyük çiftlikçi yararına değil de tarım kesimindeki milyonlarca emekçinin ve genel olarak ülkenin yararına kullanımını, tarım işçileri, az topraklı köylüden oluşan *tarım komiteleri* örgütlensin ve denetlesin.

11. Kürt halkı üzerindeki tüm ırkçı şoven baskılar kırılsın. Kürt ulusuna, ayrılma hakkı dâhil, tüm demokratik hakları tanınsın.

12. En yüksek devlet memurunun maaşı en yüksek işçi ücretini geçmesin. En küçük memurun maaşı da işçilerin niteliksiz işgücünün karşılığı olarak saptayacakları ortak tabanın altına düşmesin.

13. Tüm emekçilere grevli, toplu sözleşmeli sendikal haklar tanınsın.

14. Amerikan ve NATO üslerine el konsun. Tüm üsler, personeliyle birlikte boşaltılsın.

15. Türkiye Kıbrıs sorunundan tümüyle çekilsin.

16. Ortak Pazar'la olan tüm anlaşmalar kaldırılınsın.

17. Silahlanma harcamaları durdurulsun. Sıkıyönetim masası yürürlükten kaldırılınsın. Ordu dağıtılsın. Onun yerine halk silahlandırılınsın. Böylece örneğin 1979 bütçesinden en az bir 70 milyar TL işçilere yeni iş alanları açmak için kullanılsın, can güvenliği sağlansın, hesap, denetim, dağıtım ve tarım komitelerinin çalışması önüne çıkabilecek engeller kaldırılmış olsun.

Bu istemler de tam, bitmiş, daha eklenemez istemler değildir. Ama en önemlileridir. İşçi sınıfımıza, savaşımlara çıktığında bu istemleri de yükseltmesi gerektiğini, bunun başarının *tek* yolu olduğunu benimsetmek Leninci komünistlerin görevidir.

3. 5. İSTEMLERİMİZİ ALMAK İÇİN NE YAPMALIYIZ?

Buraya değin gerçekçi istem anlayışına ve istemlerimize değindik. Şimdi son bir soru kaldı. İstemlerimizi almak için ne yapmalıyız?

Birinci görüş sarı sendikacıların görüşüdür. Burjuvazinin verebileceğini isteyelim diyenler, aynı zamanda, ekonomik bunalım, sıkıyönetim, faşist tırmanış olduğu için grev yapmayalım görüşünü savunuyorlar. Yerine de başka bir şey önermiyorlar.

Buradan açıkçası, savaşmayalım sonucu çıkıyor. Oysa savaşmazsak burjuvazinin bize al bu da senin hakkın diyeceği yok. Şimdi, sıkıyönetim ve faşist tırmanış var. Savaşmazsak yarın faşizmin kendisi olacak. O zaman bu görüşü bir kalemde silip atmamak gerekiyor.

İkincisi, oportünist görüştür. TKP işçi sınıfımıza savaşlarında öncülük etmekle yükümlüdür. Ancak bu yükümlülüğün yerine getirilmesine, parti içinde boy veren oportünizm engel oluyor.

Ülkemiz çok kritik günler yaşıyor. İşçi sınıfımız sert sınıf savaşlarının eşiğinde. Oportünizm net bir yol gösteremiyor. Greve çıkılsın mı, çıkılmasın mı? Savaşlara çıkılacaksa neler yapılmalı? *Atılım*'ın ve *Savaş Yolu*'nun söylediklerinden çıkan en net sonuç, işçi sınıfımızı bekleyen savaşlarda yöneticiliği sendikalara bırakmaktır.

Oportünizm, işçi sınıfımızın öncü müfrezesi, sınıf savaşlarında genelkurmayı olması gereken TKP'mizi, bir gözlemci durumuna düşürüyor. Gözlemci kenara çekiliyor, iyi kötü bazı durumları sıralıyor ve bekliyor.

Bu durum büyük bir tehlike taşıyor. Sınıf savaşımının sorunlarında bekleyişçi, bulanık tutum alan oportünizm, işçi sınıfımız eyleme çıktığı zaman da geri çekici *boğucu* bir etki yapacaktır. Eylemde kararlılığı gölgeleyecektir.

Atılım, işçi sınıfının savaşımında açık bir yol ve açık hedefler göstermediği gibi yazılanları dikkatli okuyunca görüyoruz ki *Atılım*'da en az 6-7 aylık *uzun grevler* düşüncesi vardır.

Uzun grevi yaşamın kendisi dayatabilir ve de dayatması çok olasıdır. Ama bir kez komünistler, *ülkenin bu durumunda*, işçi sınıfımızı yorma, tüketme, devrimci enerjisini buharlaştırma, savaşımı dondurma sonucu doğuracak olan uzun grevler önermez. Yok, eğer bunu kendi önermiyor da, önümüze çıkacak büyük olasılık olarak işçi sınıfına gösterip, hazırlık yapmasını amaçlıyorsa, o zaman da bu kadarla bırakamaz. *Atılım*'ın Ağustos 1979 sayısında dendiği gibi, uzun greve hazır olun diyerek bırakamaz. Bunun sonucu yine savaşımı dondurmamak, süründürmek, işçi sınıfının gücünü tüketmek, devrimci enerjisini boşaltmak olur.

Yıl 1979. Çelişkiler çok keskin. Bunalım çok derin. Türkiye ortamı patlayıcı maddeyle dolu. Oportünistlerin aklında yine "uzun grev"! Uzun grev tek başına, bugün işçi sınıfının yararına değildir. Ama yaşam dayatabilir. Onun için uzun greve ve onu destekleyerek *savaşımı tırmandırarak* yöntemlere hazırlıklı olun.

Üçüncü olarak Leninci görüşe gelelim. Önce şunu açıkça koyalım. Evet, bugün ekonomik bunalım, sıkıyönetim, faşist tırmanış var. Grev iyi bir silahtır. Ama *iyi kullanılmazsa* bu gibi durumlarda geri tepebilir. Lenin'in de belirttiği gibi, ekonomik bunalım varsa işverenleri işçilerin greve gitmesini bile isteyebilirler. Böylece hem sendikanın fonlarını eritirler, hem de toplu işten çıkarmalarla bilinçli işçileri atar, daha düşük ücretli işgücü alırlar. Aynı zamanda da sıkıyönetimle, ordusuyla, polisiyle saldırıya geçerler.

Öyleyse ne yapalım? İşte mantıklar burada ayrılıyor. Sarı sendikacı savaşmayalım diyor. Böyle önemli bir anda oportünizm bulanık tutum alıyor. Uzun grevler düşlüyor. Ekonomik sa-

vaşta burjuvazinin elinin güçlü olduğu bir dönemde, işçi sınıfımızın salt ekonomik savaşa, uzun grevlerle hak kazanacağını sanıyor. Kumandayı sendikalara bırakıyor. Kendisi seyrediyor. Savaşımı da “efendi”, “uslu” biçimlere hapsedmeye çalışacaktır. Bilinçli işçi ise, aynen Lenin’in dediği gibi şöyle diyor: Evet, ekonomik bunalım, sıkıyönetim, faşist tirmanış hepsi var. Ama bunların var oluşu geri çekilmemizi değil *daha aktif* savaşmamızı gerektirir! Bu görüş Maden-İş’in Gönen Toplantısı’nda işçi baş temsilcilerinin çoğunluğunun görüşüdür.

Bu çok önemli bir sınıf yargısıdır. Lenin, 1906’da Menşevik Merkez Komitesi’nin nasıl bilinçli işçilerin çok gerisinde kaldığını anlatıyor. Bu arada bilinçli işçilerin sınıf sezisini şöyle dile getiriyor:

“...İşçiler genel ve aynı anda yürütülecek eylem gerekliliğini yalnızca çabucak ve kolaylıkla kavramakla kalmadılar, *militan* ve kararlı eylem için kesin bir biçimde direndiler... Ciddi savaşımı birden çok kez yürütmüş olanların gerçek sınıf içgüdüleri ve deneyimi bugünün sorununun bir gösteriden çok daha büyük şeyler gerektirdiğini onlara sezdirirdi.”³¹

Bu sözü Türkiye’nin bilinçli işçileri için şöyle yineleyebiliriz: “Ciddi savaşımı birden çok kez yürütmüş, 15–16 Haziranlardan, Profilolarda barikatlardan geçmiş olanların gerçek sınıf içgüdüleri ve deneyimi bugünün sorununun salt bir grevden daha aktif savaş gerektirdiğini onlara sezdirirdi.”

Evet, işbirlikçi–tekelci burjuvazi ve hükümet toplu işten çıkarma tehditleri savuruyor ve uyguluyor. Sıkıyönetim kenarda bekliyor. Nedir bunların amacı? İşçilerin, emekçilerin üzerindeki sömürüyü daha da artırmak. Son iki yılda yaşam koşullarımız zaten geriledi. Geri çekileceğimiz yer kalmadı. Öyleyse geri çekilmek söz konusu değildir. Bugün işçi sınıfımız ve tüm emekçiler için tek kurtuluş yolu aktif savaşmaktan geçiyor. Burjuvaziye “özveri” yok diyebilmek için *özveriyle savaşmak* zorundayız.

Tehditler karşısında ne önlem alacağız? Tekil grevlere *gitmeyeceğiz*. Yüz binlerce işçi için toplu sözleşme bağlanıyor, bağlanacak. Hepsinin derdi ortak, düşmanı ortak. Ortak dertlerin ortak patlak vermemesi için burjuvazi sendikal hareketi bölmüş. Sendikal birlik çok önemlidir. Ancak bunu söylemek yetmez. Fabrika fabrika işçilere uzanmak gerek. “Kardeşim bak! Direnmezsek durumumuz daha kötü olacak. Haydi, ortak istemler için ortak savaşa!” demek gerek. Grev olabildiğince topluca çıkmak gerek.

Demiryolu ve petrol işçileri grev istiyor, hükümet–patron lokavta gidiyor. Biz o işçilerle doğrudan bağ kurabilmeliyiz. Demiryolu, petrol, posta, haberleşme, ulaşım işçileri hepsi aynı sorunlarla karşı karşıya. Tarım işçileri daha da kötü durumda.

Türkiye’nin kırdada, kentte tüm emekçileri açlığa, sefaletle karşı yaşam kavgası veriyor. Bugün yalnızca şu bu fabrikada çalışan işçiler değil, tüm emek ordusu ekmek kavgası yürütüyor. “Grev”e olabildiğince topluca çıkmak gerek.

Ülkemizde devrimci durum var. Çelişkiler cayır cayır kızgın. Devrimci durum git gelli bir süreçtir. Son yıllarda gerici güçler bellerini doğrulttular, ödünler aldılar. Bunları geri alabilmek, daha ileri gidebilmek için daha da güçlü vurabilmek gerekir. AP’nin oyları artmış! Bu oyları, liberal burjuvazinin ve onun “ilerici” (?) adımlarını destekleyerek devrimci alternatif koymayan oportünizmin iflası AP’e armağan etti. Emekçilerin ekmek kavgası ortada duruyor. AP de ekmeği gasp edenlerin partisi! AP’ye oy veren emekçilerin çoğunluğunun çıkarı işçi sınıfımızın

³¹ V. I. Lenin, “Dumanın Bozulması ve Proletaryanın Görevleri”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1973, cilt. 11, s.119.

savaşımıyla bağlıdır. İşçi sınıfımız tüm emek adına sesini yükseltsin o emekçilerin gönlünü kazanacaktır.

Lenin şöyle diyor:

“Rusya’nın 1901’den bu yana görüp geçirdiklerinden sonra kesimsel eylemler ve özellikle gösterilerin aptalca olacağını, ... siyasal bunalımın artmasının yeni- den ‘baştan başlamayı’ olanaksız yapacağını, barışçıl gösterilerin yalnızca hükümetin işine yaradığını anladılar... Barışçıl gösteriler proletaryayı gereksiz yere tüketip bitirecek ve yalnızca, polis ve askerlere silahsız halkı tutuklama ve kurşunlama pratiği sağlayacaktı.”³² (abç)

Biz de Türkiye’de 1968’den bu yana görüp geçirdiklerimizden sonra, artan ekonomik-siyasal bunalım karşısında “baştan başlamayı” düşlemeyiz. Burjuva aç kurt gibi bekliyor. Bilelim ki ya bu aç kurda yem olacağız, ya da... kararlı savaşa dalacağız.

Evet, Türkiye öyle bir durumdadır ki greve çıkmak, grevde kararlı olmak, istemlerimizden ödün vermemek ve 15-16 Haziranları, Profiloları, geçmiş deneyleri düşünerek yalnızca “grev”le kısıtlı kalmamak zorundayız. Bugün greve, savaşa çıkmamak 40’ında mezara girecek bir yaşamı kabullenmek demektir. Yalnızca, dar anlamda “grev”e çıkmak, sorunları sendikal düzeyde görmek yine 40’ında mezara girecek bir yaşamı kabullenmek demektir.

Bugünkü ekonomik bunalım koşullarında, sorun bunun yükünü kimin çekeceğidir. “Yükü adil paylaşmak” safsatadır. Bu düzende “adil” paylaşımın tek yolu, en başta burjuvazinin kârlarını korumaktır. “Adil paylaşım”ın kendisi, emekçiler için yıkımdır.

Bugün uzun grevler ancak işçi sınıfını tüketir. Sonunda ekonomik kazanım elde edemez, etmiş gözüke de kalıcı olamaz! 1977’den bu yana durum ortadadır. Kazanımlar uçup gitmiştir. Artık sorunun *özüne* inmek gerekiyor. Bunalımın yükünü “onlara” yüklemek için köklü çözümlere gitmek gerekiyor. “Grev”e olabildiğince toplu çıkmak gerekiyor!

Diyelim greve olabildiğince toplu çıktık. Karşı taraf diyelim lokavt uyguladı. Ne yapacağız? Süklüm püklüm fabrikaları bırakıp çıkacak mıyız? Hayır. Sıkıyönetim var. Evet var. Öyleyse onu da dikkate alacağız. Daha örgütlü, disiplinli, hazırlıklı olacağız.

Oportünistler ve ortacılar bir süredir bizim görüşlerimizi “sol serüvenci” olarak yaftalıyorlar. Herhalde yukarda yazdıklarımızı okuyunca “terörist oldular” diyeceklerdir. Biz ne sol serüven- ciyiz, ne teröristiz. Yalnız, sınıf savaşında “solcu” görüşlerle savaşırken oportünizmin pisliğine kaymamak gerektiğini savunuyoruz. Yolumuzu, taktiklerimizi, Lenin’in şu sözleri çiziyor:

“Rusya’da devrim ve karşı-devrim deneyi, partimizin terörizme dayalı taktiklere karşı yirmi yıldan fazladır yürüttüğü savaşımı doğruladı. Ancak unutmamalıyız ki bu savaşım, ezilen sınıfların ezenlere karşı her türlü şiddet kullanmasını inkâra yeltenen oportünizme karşı acımasız savaşımın yakından bağlıdır. Biz her zaman yığın savaşımında ve onunla bağlı olarak şiddet kullanmaktan yana olduk. İkincisi, bu savaşımı, silahlı bir ayaklanma için kaç yıllık, Aralık 1905’ten çok önce başlattığımız propaganda ile bağladık. Biz silahlı ayaklanmayı, yalnızca hükümetin siyasetine misilleme yapmada proletaryanın en iyi aracı olarak görmedik. Aynı zamanda sosyalizm ve demokrasi için sınıf savaşımının gelişiminde kaçınılmaz bir sonuç olarak gördük. Üçüncüsü, kendimizi şiddeti ilke olarak kabul etmekle ve silahlı ayaklanma için propaganda yapmakla da kısıt-

³² V. I. Lenin, “Dumanın Bozulması ve Proletaryanın Görevleri”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1973, cilt. 11, s.119.

lamadık. Örneğin, devrimden dört yıl önce, yığınların ezenlere karşı, özellikle sokak gösterilerinde şiddet kullanmasını destekledik. Böyle her bir gösterinin öğrettiği dersi tüm ülkeye götürmeye çalıştık. Polise ve orduya karşı sürekli ve sistemli yığın direnişini örgütlemeye, bu direniş yoluyla ordunun, olabilen en geniş kesimini hükümete karşı savaşımında proletaryadan yana kazanmaya, köylülüğü ve orduyu bu savaşımında bilinçli yer almaları için itmeye daha çok dikkat vermeye başladık. Terörizme karşı savaşımında uyguladığımız taktikler bunlardır ve kesin inancımız odur ki bunlar başarılı oldu.”³³

³³ V. I. Lenin, “İsviçre Sosyal–Demokrat Partisi’nin Kongresindeki Konuşma, 4 Kasım 1916”, *Toplu Yapıtlar*. Moskova 1974, cilt. 23, s.123–124.

4. SONSÖZ

Gelelim sonsöze.

Gerçekçi istem anlayışı diyoruz, geliyor devrim savaşımına dayanıyor. Bugünkü ekonomik ve toplumsal bunalım altında, devrimci durumda en basit gerçekçi istemi bile gerçekleştirmenin yolu devrimci savaşımdır.

İstemlerimiz neler olmalıdır diyoruz. Olağan, basit bir sistem ileri sürüyoruz. İş gücümüzün değerini ödeyin diyoruz. Yalnızca niteliksiz iş gücünün değeri, yani olması gerekli asgari ücret olarak bile karşımıza net 15,000 TL, net 20,000 TL gibi rakamlar çıkıyor. Ekonomik bunalım vevelemesi o denli kafalara işlemiş ki hemen itiraz yükseliyor: “Deli misiniz siz?” Biz deli değiliz. Bu düzen delirmiş. Rakamlar gerçekçi. Kapitalizmde bile olması gerekeni dile getiriyor. Gerçekçi olmayan Türkiye’deki düzendir! Ve biz bu gerçekçi rakamlara ancak devrimci savaşla ulaşabiliriz. Onun için de veremeyecekse batsın, yıkılsın bu düzen diyoruz.

İstemlerimizi nasıl alırız? Tehditler, sıkıyönetimler var. Greve çıkmayalım desek, yanacağız. Gerileme sürecinde bir adım daha gerisi düpedüz açlık, kıyım. Greve çıkalım diyoruz, bakıyoruz iş basit bir grevle de çözülmüyor. Çünkü savaş tek tek fabrikalarda çalışan işçilerle o fabrikanın işvereni arasında kısıtlı değildir. Savaş alanı Türkiye’nin ekonomik, toplumsal, siyasal yaşamının tümüdür.

Bunun için, işçi sınıfımız tüm Türkiye düzeyinde, tüm emekçilerin, sömürülenlerin, ezilenlerin haklarını var gücüyle savunmalıdır. Toplu sözleşme şu fabrikada, bu fabrikada, ya da şu iş kolunda, bu iş kolunda değildir. Toplu sözleşme, toplu hesaplaşma Türkiye’dedir. Bu toplu hesaplaşmada 15–16 Haziranlarıyla, DGM direnişleri, Profiloları, MESS grevleriyle devrimci yeteneğini, yöneticiliğini kanıtlamış olan proletarya tüm sömürülenlerin sözcüsüdür. Toplumsal gelişmenin bayrakçısıdır.

Bunun için, bilinçli işçiler olarak bir yandan sendikal birliği oluşturmak hem de hızlı oluşturmak için fabrika fabrika tüm işçilere uzanacağız. Öte yandan bileceğiz ki biz bu savaşta birincil olarak sendikacı değil, partizanız.

EK 1: SAVAŞ YOLU'NUN 22. SAYISINDA ÇIKAN YAZI

MESS sözleşmeleri sadece Maden-İş için değil soldaki tüm çizgiler için bir sınav olacak

TOPLU SÖZLEŞME DÖNEMİNDE BAZI SAĞ VE “SOL” SALDIRILAR ÜZERİNE

Önümüzdeki günlerde DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası 100'ü aşkın işyeri için MESS ile toplu sözleşme görüşmelerine başlayacak.

Gerek burjuvazi gerekse işçi sınıfı, Maden-İş — MESS savaşımının belirleyici bir önem taşıdığı bilincinde.

Toplu sözleşmelere sıkıyönetim altında gidiliyor. Olağanüstü yetkilere sahip olan sıkıyönetim komutanlıklarının giderek artan bir düzeyde işçi işveren ilişkilerine müdahalede buldukları da görülüyor. Toplu sözleşme savaşımının keskinleştiği bir ortamda bu müdahalelerin daha da artması şaşırtıcı olmayacaktır. Son günlerde Adana'da Bossa fabrikasında, İstanbul'da Ülker ve Koka-Kola'da yüzlerce direnişinin gözaltına alınması “gereksiz grev” yapılmaması türünden sıkıyönetim uyarıları bunun işaretidir.

İkinci olarak CHP ağırlıklı hükümet tekeli burjuvazinin ücretleri düşük tutma, kemerleri sıkma politikasının gönüllü uygulayıcısı oldu. Bu hükümet dönemindeki kadar grev yasaklaması, erteleme hiç olmamıştı. “Toplumsal anlaşma” bu hükümetin eseridir. İşveren örgütlerinin her isteği bu hükümetçe yerine getirilmektedir. Öyle ki, MESS başkanı azıllı gerici Turgut Özal bile hükümete resmen başvurarak, Maden-İş'e karşı kendilerine yardımcı olmasını isteme cesaretini kendinde bulabilmektedir.

Hükümet — eğer kalırsa — (Başbakanın, sınıf sendikalarının büyük tekellerle anlaşıp yüksek ücret alarak orta sermayenin yok olmasına yardımcı olduğunu savunması ve buradan çıkarak ücret zammı istemenin kötü bir şey olduğu sonucuna varması bunun açık bir örneğidir.) toplu sözleşmelere işverenlerin yararına müdahale etmek isteyecektir.

Üçüncü olarak burjuvazinin sendikal harekete sızdırdığı kolların “operasyon”ları sürmektedir. Bir yandan Türk-İş'in gerici bir yönetimin eline geçmesi, öte yandan bu kollar aracılığıyla DİSK'in birliğinin parçalanması, burjuvazinin ekmeğine kat kat yağ sürmüştür.

DİSK içinde sınıf sendikalarına karşı açılan kampanya öylesine boyutlar almıştır ki, örneğin DİSK Genel Başkanı, Maden-İş'in temsilcileri MESS sözleşmelerine sokmayacağı yalanını piyasaya sürebilmektedir. Bu kampanyaya alkış tutan kimi sosyalistlerimizin tutumu da sendikaların savaşım gücüne zarar vermekte, özellikle sınıf sendikalarının tabanı ile yönetiminin arasını açmak ve bu yolla (nasıl alacaksa) sendikalarda kendilerine bir yer edinme peşindeki bu akımlar savaşkan bir birliğin oluşmasına da dar gurup çıkarları yüzünden engel olmaktadır.

İşte sınıf sendikaları, tüm bu engellemeler karşısında toplu sözleşme savaşımına hazırlanırken, üye tabanına yönelik yoğun bir ideolojik saldırıyı da göğüslemek durumundadırlar. Sağ ve “sol” görünümlü çevrelerden gelen bu saldırılar aslında tabanda kafa karışıklığı yaratmayı, böylece sendikaların sınıf düşmanına tüm güçleriyle yüklenmelerini önlemeyi amaçlıyorlar.

SAĞ'DAN GELEN ÇARPITMALAR

Sosyal-demokrat, halkçı demagojinin ardına sığınan CHP sağ kanat yöneticileri, etkileri altındaki işçileri fazla ücret istememeye, (ulusal çıkarlar edebiyatıyla) düşük ücretlere razı olmaya zorluyorlar. İşbirliği içinde oldukları sendika bürokratlarının aracılığıyla belli işçi kesimlerini savaşımından uzak tutmaya çalışıyorlar. Özveri, bunalım vb. demagojileriyle işçi sınıfı içinde reformist sağ hayaller yaymaya, eylemsizliği egemen kılmaya çabalyorlar. Bu demagojilerin maskesi yırtılmalıdır. Ulusal çıkarlar edebiyatının ardında yatanın tekelci burjuvazinin çıkarları olduğu yığınlara gösterilmelidir. İşçilerin özveride bulunmasının tek sonucunun işverenlerin kârlarının artması demek olacağı açıkça, somutça gösterilmelidir.

Geçenlerde 300 büyük şirketin 1978 yılı kârları açıklandı. Görüldü ki, kapitalistlerin kârları 1978'de artmaya devam etmiş.

Bu çok somut gerçeği, işçilerden “özveri” isteyenlerin ağızına tıkmak gerekir.

Başka bir sağ propaganda da, “şimdi bunalım var, hammadde yok, işten çıkarmalar arttı, bu durumda grev işverenlerin işine yarar” temasını işliyor. Böylesi genellemeler, işçiler arasında, “bunalım koşullarında işverenlere karşı savaşım verilemez” yargısını uyandırmayı amaçlıyor. Aynı zamanda sağ oportünist akımların maskesi oluyor. Bunun örneği 1977 grevlerinde açık bir şekilde görüldü. “Stoklar çok, grev burjuvaziye yarıyor” denerek hem savaşımından kaçmanın bahanesi yaratıldı, hem de sınıf sendikacılığı lafazanlıkla yıpratılmaya çalışıldı. Benzer girişimler bu kez de beklenmelidir.

İşçileri savaşımından alıkoymayı, ya da yanlış yollara sürüklemeyi, işçilerin düzene olan tepkilerini sınıf sendikalarına yöneltmeyi amaçlayan sağ ve “sol” çabalar, özellikle savaşım başladıktan sonra savaşımın en kritik noktalarında ortaya çıkacaktır. Bu gerçek, uyanıklığı bir an olsun elden bırakmamayı gerektirir. Örneğin bugün kimse “az ücret isteminde bulunalım, patron fazla veremez” diyecek durumda değildir. Ama yarın savaşımın belli bir evresinde daha üst kazanımlara ulaşma olanakları varken, “bu kadarla yetinilsin” diyenler çıkacaktır.

Savaşımından yan çizme, sınıf sendikalarının önünü kesme çabaları olacaktır.

Sağ eğilimli başka bir görünüş biçimi de sınıf sendikalarının yöneticilerin her yaptıklarına türlü çeşitli bahanelerle karşı çıkmak olarak belirecektir. Bu saldırıların göğüslenmesi, etkisizleştirilmesi, yığınlara yönelik etkili ve bilimsel gerçekleri açıklayıcı, hedef ve olanakları gösterici bir ajitasyon ve propaganda çalışmasını gerektirir.

“SOL” SALDIRI KOROSUNDA YENİ BİR SES

Kimileri de devrimciliğin ölçütünü toplu sözleşmelerde istenecek zam miktarının yüksekliğinde görüyorlar. Bunlara göre ne kadar çok zam istenirse o kadar devrimci olunacak. İngiltere’deki Türkiyeli bir gurupça yayınlanan “İşçinin Sesi” adlı dergi bunlardan biri. Bu derginin yazarları bir yandan sertüvenci “sol” bir eğilimi işçilere aşlamak istiyor, bir yandan da toplu sözleşmeler yoluyla devrim bile yapılacağını savunarak en sağ konumlara düşüyorlar.

İşçinin Sesi yazarları toplu sözleşmelerdeki istemlerin tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesinin işletilmesiyle ve işçi sınıfının ne kadar alacak güçte olduğunun dikkate alınmasıyla saptanmasına karşı çıkıyorlar. İşçilerin toplu sözleşme istemlerini kendileri saptamak istiyorlar. Hatta saptamışlar bile. Diyorlar ki, “bugün asgari ücret 1200 TL olmalıdır ve toplu sözleşmelerde bu esas alınarak talepte bulunulmalıdır, Burjuvazi bu istemi karşılayacak durumda değildir. İşçiler bunu kararlı bir şekilde isterlerse o zaman devrim olur”. Bu nedenle de 1200 TL istemeyen her işçi, her sendika oportünist, devrim kaçağı olup çıkıyor.

TOPLU SÖZLEŞMELERLE DÜZEN DEĞİŞTİRME HAYALLERİ!

İşçinin Sesi’nin yazı yazmayı çok seven ama Marksist–Leninist bilimin temellerini kavramış olmaktan çok uzak yazarları gerçekçi istemin, toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygun istek olduğunu, bunun ise “bir ülkede o günkü ekonomik gelişmenin, üretim güçleri gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği tüm olanaklardan işçi sınıfının yararlanabilmesi isteği” olduğunu söylüyorlar. (İşçinin Sesi, Sayı: 101, s.3) İki satır aşağıda ise “Bugün Türkiye’de asgari ücret en az 1200 TL olmalıdır. Bu her yönüyle gerçekçi bir istemdir” deniyor.

Tüm olanaklardan işçi sınıfının yararlanması gerçeğini, bu genel geçer bilimsel gerçeği aynen alıp toplu sözleşmelere uygulamaya kalkarsan ve bunu yaparken sorunu bilimselliği kendinden menkul matematiksel yöntemlerle rakam saptamaya indirersen komik olur.

Bir kere toplu sözleşmeler burjuvaziyle işçi sınıfı arasında bir pazarlıktır. Lenin’in benzer konularda belirttiği gibi, bir “uzlaşma” masasıdır.

İkincisi, toplu sözleşmeler, düzeni değiştirme araçları değildir. Sosyalist toplumun özelliklerini toplu sözleşme hedefi yapmanın adına ne denir? Yazar, iki satır aşağıda “1200 TL gerçekçi bir istemdir” diyor. Kendi yaptığı tanımlamayı kullanırsak, işçilerin eline 1200 ya da 1800 lira (yani ayda net 20–30 bin lira) geçerse, işçiler “üretim güçlerinin gelişme düzeyinin nesnel olarak sağlayabileceği tüm olanaklardan yararlanabilecek”lerdir. Yazar, burjuvazi bu kadar veremez diyor. Hiç kuşkusuz olmasın, eğer işçiler böyle bir önyargıya kapılıp ta biz her olanaktan yararlanıyoruz, savaşıma gerek kalmadı diyecek olsalar, sınıf savaşımını bırakacak olsalar, burjuvazi fazlasını da verir gereğinde.

İŞÇİ SINIFINA GÜVENSİZLİK

Yazar kendisini toplu sözleşme istemlerini saptamada yetkili gördüğü için, tabanın katılımını gereksiz görüyor. Ona göre taban burjuva propagandasının yaydığı önyargıların kurbanı durumunda ve hakkını istemeyi bilmiyor, az istemeye eğilimli. Üstelik bu genellemeler Maden–İş gibi üyelerini bilinçlendirmede büyük rol almış bir sendikanın üyeleri için yüzü aşkın işyerinde çalışan işçilerin istemlerinin kolektif bir şekilde ve sendikanın öncülüğünde saptanması söz konusuken yapılıyor. Böylece hem Maden–İş sendikası ve yöneticileri bir kalemde siliniyor, hem de 100’ü aşkın işyerindeki 30 bin kadar İşçinin örgütlü bir biçimde istemlerini saptamada

söz ve karar sahibi olacak kadar bilinçli olmadıkları söylenmek isteniyor. Aynı zamanda sözleşme taslağının kolektif olarak hazırlanması için çaba göstermek, “gidip işçilere sormak” olarak basitleştiriliyor. Sendika ile işçiler birbirinden ayrılıyor. Olaylara işçi sınıfının dışından bakmak yazarı buralara kadar getiriveriyor.

Tüm bunların ardında, işçi sınıfına güvensizlik sırtıyor.

“SOL”DAN SAĞA

Öte yandan İşçinin Sesi yazarları, toplu sözleşme savaşımını salt ücret zammı istemeye indiriyorlar. Hâlbuki ne kadar ücret istenecek vb. gibi konular bugün ancak Türk-İş sendikalarında, san sendikalarında, işçilerin istemlerinin bastırılmak istendiği sendikalarda, devrimci işçilerle sarı yöneticiler arasındaki bir tartışmadır. Sınıf sendikalarında, toplu sözleşme savaşımı salt bir ekonomik haklar savaşımı olmaktan çıkmıştır. Toplu sözleşmeler çok çeşitli konuları içermektedir. Elbette ne kadar isteneceği konusu her zaman önemlidir, ama toplu sözleşmeyi salt bundan ibaret sanmak, toplu sözleşmelerin sınıf savaşımı içindeki yerini hiç kavramamak ya da sıradan ekonomizmin savunucusu olmaktır. Hele hele, kararlı kararlı 1200 TL istemekle devrim olacağını sanmak “sol” serüvencilikten sağ oportünizmin batağına yuvarlanışın, sol lafazanlıktan eylemsizliğe düşmenin, sınıf savaşımını masa başında elektronik makineyle rakam hesaplamaya indirgemenin en açık göstergeleridir.

İşçi sınıfının isteklerini elde etme gücü gün gün artmaktadır. Bunalım koşullarından devrimci sonuçlar çıkartma olanakları vardır. Sınıf sendikaları bu olanakları değerlendirecek ve sendikal hareket yeni bir ivme kazanacaktır. Solda yer alan tüm parti, gurup ve akımların yeni bir sınav olan bu savaşımında alacakları not sınıf sendikalarına karşı takınacakları tutuma, sağlayacakları desteğe, dolaylı biçimde burjuvazinin yanında saf tutmaktan kaçınmalarına bağlı olacaktır.

EK 2: BİBLİYOGRAFYA

- Robert A. Brady, *The Spirit and Structure of German Fascism*, (London, 1937).
- Alfred Sohn-Rethel, *Economy and Class Structure of German Fascism*, (London, 1978).
- Daniel Guerin, *Fascism and Big Business*, (2nd printing, New York, 1974).
- R. Palme Dutt, *Fascism and Social Revolution*, (London, 1934).
- William Carr, *A History of Germany 1815–1945*, (Suffolk, 1972).